

BIA-P.2.3.1/2 - A2

ฟ้าสว่างทางฝ้ายบรพชิต

(ชุดลอยปทุม อันดับ ๔๒)

พุทธทาสภิกขุ

อุทิศนา

ล้อยธรรมะมาลัย	ลงสู่โลกอันเบียดบีบ
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธทรงประสงค์ ๖
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ยัง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกศุขสถาพร ๖
หากแล่งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวลูสู่เดรัจฉาน ๖
จะทกข์ทนทงคินวัน	พิฆาตกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ๖
บรรษัทพระพุทธองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผองผ่องพ้นภัย ๖
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งปถพี ๖

พ.ท.

๒๕๒๓

ฟ้าสว่างทางฝ่ายบรรพชิต

(ชุดลอยปฐม อันดับที่ ๔๒)

พุทธทาสภิกขุ

ธรรมบรรยายภาคอาสาฬหบูชา

ชุด ฟ้าสว่างระหว่าง ๕๐ ปีที่มีสวนโมกข์

ณ สวนโมกขพลาราม อ.ไชยา

วันเสาร์ที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

ศรัทธาบริจาคน

ของ

ผู้มาเยี่ยมสวนโมกข์แต่ละปี

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๓,๐๐๐ เล่ม

๑๘ กันยายน ๒๕๒๖

ฉบับพิมพ์แยกต่างหาก

สุจิต - พุจิต

พุจิต สุจิต เกิด "ตัญญู"
เผ่าบ้านบุ บ้านบ่อ อ่างบ้านลัวะ
เขาตึก ไปเพื่อน อ่างไร่ มีขอมพัว
เผ่า ศลัม คลัว ลือตพลาห์ แดงลาญสี;

สุจิต สุจิต วัง "ตัญญู"
ศิลา อยู่ ถ้วยสรรพ ชินม่วงฟ้า
สรว อยู่ เพาะ: เน้นกลม ความจริงไป
สรว อยู่ เพาะ: เน้นได้ มีร้อนรณ:

เหตุ ดังนั้น นม้หระวับ ตัญญู
คม ความดำริ ทาน ควัน นม้นฝักฝน
มีให้ เกิด "ตัญญู" อยู่ในที่
เขียน สุขชน เพาะ: สุจิต วิถีวิถี ๕

พุทธทศ วิถีวิถี

FOR
บริษัทพิมพ์...
พิมพ์...
๑๐๐๐๐ : ๑๐๐๐๐๐
๑๐๐๐๐ ๑๐๐๐๐๐

อนุไมททา

การพิมพ์หนังสือ ชกรรม นี้ เป็นของพิมพ์ ในสมัย
ที่โลกกำลังขาดแคลน ชกรรม อย่างยิ่ง เช่นหนังสือ เขียนสั้นที่ ๙.
ในตุณ เดอะกรีกเกอร์อนุไมททา, ลิ่งทออนุไมททา.

คำว่า "ชกรรม" เพิ่งจะ lately มีความหมาย มาก
มาในภาษาอังกฤษ, แต่ปรากฏที่สำนวนที่พูดนั้น ชกรรม
คือ หน้าที่ ที่มนุษย์จะต้องปฏิบัติ ในทุกโอกาสของ
ของชกรรมชาติ ทุกวันทุกตอน แห่งวิวัฒนาการ ของ เขา,
เพื่อ ความดี ซึ่ง จะ อยู่ ต่อไป อนาค นี้ โดย ส่วน ตัว และ
เพื่อน ร่วม, หรือ ทั้ง โลก.

โลก ขาด แคลน ชกรรม เพราะ ไม่ รู้จัก สั้น นี้ เรียก
ว่า ชกรรม อย่าง ถูกต้อง ถึง นี้ แล้ว เพราะ บ่อย ๆ
เผด็จการ โหด โหด ในระบอบที่ก่อให้เกิดการประทุพ
ผิด ชกรรม นั้นเอง. สังเกตว่า ใกล้ในที่ใดคน ยอม ยอม
ใจ ในระบอบชนิดนั้น และ ใคร ก็ เต็ม ใจ ที่ จะ กระ-
ทำ มี ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ
ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ
ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ
ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ
ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ
ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ ใจ

โลกส่วนใหญ่ กำลังตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ ถึง

การรู้จักธรรม คือการรู้เอาอะไรเป็นอะไรอย่างถูกต้อง คน
มีเหตุผลในใจในสิ่งที่คิด แม้ในความคิดหรือข้อสงสัย ก็คิดรู้จักอยู่
กับสิ่งที่คิด อย่าง ยี่สิบ ๑๑. มิฉะนั้นเป็นความสงสัยใหม่ ย่อม
มีไว้เป็นที่ตั้งแห่งความสงสัยใหม่ สำหรับผู้ที่มีธรรมอย่างแท้-
จริง. ความเห็นแก่ตัว ย่อมเกิดไม่ได้ เพราะเหตุนี้. ความรัก
เพื่อหม่อมราชวงศ์อย่างอื่น มีได้โดยง่าย แม้ว่าจะมีความเกลียด
กันที่รู้จักกัน มากจนปลุกไฟยังไร. ผู้ประพฤตธรรม ย่อม
รู้จักมีสุข เมื่อรู้จักว่าตนได้ประพฤตธรรม หรือเมื่อได้ทำ
หน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง. ความโกรธพัวพันใน
ข้อนี้ หน้าที่รู้จักเป็นสุข. มิหนำซ้ำความสงสัยอันเป็นบาป
คือ สิวบาบาป ภายใต้นั้น คือ บาป บุญคุณ คัมภีร์ ภาย
ใต้ที่ตนมีในภายภาคหน้าเหล่านั้น เสียแล้ว.

ธรรม: ย่อมให้เรารู้จักมีจิตใจอย่างถูกต้อง รู้จักมีสิ่ง
ใดก็ตามซึ่งดี และสิ่งอื่นอย่างถูกต้อง, มีหน้าที่ที่ทราบ
หน้าที่ของตนได้ ใฝ่ใจใฝ่ใจหรือใฝ่ใจ มีบรรดาดี ภาย
ถูกต้อง สิ่งอื่นมีเพื่อ สันติสุขสันต์บุคคล และ สันติภาพ
ของสังคม โดยสันติวิธี, มิฉะนั้นก็ทุกทุกสิ่งซึ่ง
ในใจ แม้แต่สัตว์เดรัจฉาน และพญานาคที่ทั้งปวง, มิใช่
ตนแต่เพียงใด หรือหนักแน่นเช่น แม้แต่หม่อมราชวงศ์. สิ่ง
ที่เรียดว่า บาป, โศกเศร้า, หรือ ขอบเขตของบาป ย่อมมี
แต่ผู้ประพฤตธรรม. ข้อนี้ นบายความว่า ทั่วๆ ไปมีสติ
หรือมีบุญคุณหรือมี, มีแต่ สวรรค์ มีตั้งแต่ สวรรค์
เพราะประพฤตธรรม มีแต่กันมี ที่ได้ชื่อ.

เขา มี ๓ หู ๑ มุม สิ้น มาย โส สำนวน มี กบ พิกษ เพื่อ ให้
 ภูต กิ่ง กิ่ง ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

เขา มี ๓ หู ๑ มุม สิ้น มาย โส สำนวน มี กบ พิกษ เพื่อ ให้
 ภูต กิ่ง กิ่ง ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

เขา มี ๓ หู ๑ มุม สิ้น มาย โส สำนวน มี กบ พิกษ เพื่อ ให้
 ภูต กิ่ง กิ่ง ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

เขา มี ๓ หู ๑ มุม สิ้น มาย โส สำนวน มี กบ พิกษ เพื่อ ให้
 ภูต กิ่ง กิ่ง ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

พุทธคุณ วิษณุ...

โหมกขพดาราหม, โสชา
 ๑ มกราคม ๒๕๒๖

ฟ้าสว่างระหว่าง ๕๐ ปีที่มีสวนโมกข์

วันเสาร์ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๒๖

ฟ้าสว่างทางฝ่ายบรรพชิต.

ท่านสาธุชน ผู้สนใจในธรรมทั้งหลาย,

การบรรยายเป็นครั้งที่ ๗ ประจำวันเสาร์ ภาค
อาสาพหุชาในวันนี้ อาตมาก็ยังคงกล่าวเรื่องฟ้าสว่างในทิศ
ทางต่างๆ ต่อไปตามเดิม. ต้องขออภัยที่ว่าจะต้องมีการ
บรรยายชุดนี้เรื่อยๆ ไปจนจบ, ยังไม่อาจจะเปลี่ยนเรื่อง แม้
ว่าจะมีผู้มาใหม่ หรือผู้ที่ไม่เคยได้ฟังเรื่องนี้.

(ปรารภ, ทบทวน.)

เรื่องฟ้าสว่าง นี้เป็นความมุ่งหมายทั้งหมด คือ ต้อง
การให้สิ่งต่างๆ มันสว่างขึ้น ไปในทางที่ดี. เรามีความมืด

มณฑ์หรือมีความหยุดชะงัก ไม่สำเร็จประโยชน์ อยู่หลายๆ
 อย่าง หรือเกือบจะทุกอย่าง เพราะว่าทุกอย่างนั้นสามารถจะ
 ทำให้ดีกว่านี้ได้ นั่นแหละจึงต้องนึกถึงเรื่องฟ้าสว่างของทุกๆ
 อย่าง. อาตมาก็เลยถือโอกาสว่า บรรยายกันเสียให้หมด
 ในโอกาสที่เรียกว่า “สวนโมกข์ครบรอบ ๕๐ ปี”. ครั้งที่
 แล้วมา พูดเรื่องฟ้าสว่างทางอุบาสกอุบาสิกาคือฆราวาส ใน
 วันนั้นจะพูดถึง ฟ้าสว่างทางฝ่ายบรรพชิต.

(เริ่มบรรยายครั้งนั้น.)

ข้อแรกนั้นจะ ต้องนึกถึง ความหมาย ของสองคำ
 นี้เป็นส่วนสำคัญ. อย่าเอาลักษณะภายนอกเป็นหลัก; เช่น
 คำว่า เพศ มีคำว่า เพศบรรพชิต หรือ เพศคฤหัสถ์; อย่าง
 อาจจะถือเอาความหมายชนิดที่ตรงกันข้ามเกินไปได้: เพศ
 บรรพชิตอยู่ในป่า, เพศคฤหัสถ์อยู่ที่บ้าน, ที่จริงมันก็มี
 ความสำคัญอยู่ที่นั่นแหละ แต่ว่า ต้องถือเอาความหมายให้
 พอดี.

พุทธสาวกมีสองพวก.

สาวกของพระพุทธเจ้า นี้แบ่งออกเป็น สองพวก
 คือพวกที่อยู่บ้านเรือน เรียกว่า อาคาริกสาวก, แล้วพวกที่

ไม่มีบ้านเรือน ก็เรียกว่า *อนาคาริกสาวก* แต่แล้วครูให้คิดว่า ทั้งสองพวกนี้จะไปไหน? ต้องการอะไร? ถ้ามันถูกต้อง ตามความหมายของสาวก ก็เรียกว่า มุ่งหมายจะไปนิพพาน เป็นที่สุด, จะบรรลุนิพพานเป็นที่สุดด้วยกันทั้งนั้น. อย่า เข้าใจไปว่า มันเดินคนละทาง อย่างที่ว่าหันหลังให้กัน; พวกหนึ่งเดินไปทางนี้, แล้วพวกหนึ่งก็หันหลังให้ เดินไปอีก ทางหนึ่ง, อย่างนั้นมันผิดหมด.

จะต้องมองให้เห็นภาพว่า ทั้งบรรพชิตและทั้งคฤหัสถ์ มุ่งเดินไปทางเดียวกัน พวกที่ยังละจากบ้านเรือนไม่ได้ ยัง ต้องอยู่กับบ้านเรือน นี้ก็มีความจำเป็น ที่จะต้องประพฤติ-ปฏิบัติอยู่ที่บ้านเรือน เพื่อความมุ่งหมายอย่างเดียวกันกับ บรรพชิต ที่ว่าเพื่อการบรรลุถึงนิพพาน.

พวก บรรพชิตที่ยังไม่ต้องการจะบรรลุถึงนิพพานก็มี เพื่ออยู่อย่างมีความทุกข์น้อย ตามที่จะเป็นไปได้. *ฆราวาส* ยังไม่ต้องการจะบรรลุถึงนิพพานก็มี; แต่จะอยู่อย่างความ เป็นผู้มีคามทุกข์น้อย, มีความทุกข์น้อย, อย่างนี้ก็

ใจความสำคัญมันจึงไปอยู่ตรงที่ว่า ไม่มีคามทุกข์ หรือมีความทุกข์แต่น้อยที่สุด เท่าที่จะทำได้. บางคนเข้าใจ

ผิดเอามาก ๆ ถึงกับว่าตรงกันข้าม. แล้วพวกที่ยังต้องอยู่ที่
บ้านที่เรือนั้น ก็ท้ออาลัย เหมือนกับว่าตายอยาก คิดว่า
ไม่ไหว ไปไม่ได้ ทำไม่ได้ มันก็เลยทำไม่ได้เอาจริงๆ, เมื่อ
คิดว่าทำไม่ได้, **เมื่อจิตมันคิดว่าทำไม่ได้ มันก็ทำไม่ได้**
จริงๆ เหมือนกัน; ฉะนั้นอย่าได้ปล่อยให้ความกิดชณิกิน
เข้ามา.

ความหมายของคำบรรพชิต.

สำหรับคำว่า “บรรพชิต” นี้ มีความหมายที่สำคัญ
อยู่เพียงว่า **เว้นหมด ที่มันควรจะเว้น แล้วก็ถึงให้หมด**
เท่าที่มันควรจะได้ถึงได้; ฉะนั้นอะไร ๆ ที่พวกที่ **อยู่บ้านหรือ**
ที่วัด ก็ตามเถอะ จะเว้นได้ ก็ **เว้นให้หมด** และส่วนที่มันจะ
ทำให้ถึงได้ ก็ **ถึงให้หมด** จึงจะ **เรียกว่าบรรพชิต**, ไม่ได้
เอาเรื่องบ้านหรือเรื่องวัดเป็นหลัก.

ไปกิดคุเอาเองว่า อะไรเราจะเว้นได้ก็อย่าง? เกี่ยว
กับ สील กิติ เกี่ยวกับการฆาต กิติ เกี่ยวกับการโจร ที่เกี่ยวข้อง
ไปเกี่ยวข้องมา กิติ **นี่อะไรที่จะเว้นได้ ก็เว้นเสียให้หมด, ที่จะ**
ถึงได้ ก็อย่าง ก็ถึงเสียให้หมด ว่าจะปฏิบัติอะไรได้บ้าง ก็

ปฏิบัติเสียให้หมด ไม่เห็นเป็นเรื่องเล็กน้อย. เรื่องที่ควรละ
ก็ละ ไม่เห็นเป็นเรื่องเล็กน้อย, เรื่องที่จะต้องถึงให้ได้ ก็ไม่
ถือว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย, มันจะเล็กน้อยเท่าไร ก็ถือว่ามัน
ความสำคัญมาก ที่ละก็ต้องละ ที่จะต้องถึงก็ต้องถึง.

คำว่า “บรรพชิต” มีความหมายได้เป็นสองฝ่าย คำ
คำนี้ เราจะ แปลว่า “เว้น” ก็ได้, แปลว่า “ถึง” ก็ได้.
เมื่ออยู่ที่บ้าน ถ้าเว้นทุกอย่างที่ควรเว้น และพยายามให้ ถึง
ทุกอย่างที่ควรถึง มันก็ เป็นบรรพชิตอยู่ที่บ้าน. นี่ฟังแล้ว
แปลกหูว่า เป็นบรรชิตอยู่ที่บ้าน; บางคนก็จะไม่เชื่อ, แล้ว
ก็หาว่าเอาเอง. จะว่าเอาเองหรือไม่ว่าเอาเอง ก็อยู่ที่คำคำ
นั้น เป็นบรรพชิตอยู่ที่บ้าน มันแปลกหู แค่ว่าเนื้อแท้ของ
เรื่อง ใจความของเรื่อง มันอยู่อย่างนี้. ลอง เว้นที่ควรเว้น
ให้หมด และ ถึงที่ควรถึง ให้หมด มัน ก็เป็นบรรพชิต;
แล้วมันก็อยู่ที่บ้านก็ได้ตามความสะดวก.

เพราะเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้วว่า พระโศดาบัน พระ-
สัทธาคามิ พระอนาคามิ สามพวกนี้ อยู่ที่บ้านก็ได้; แล้วจะ
ไม่จัดให้เป็นบรรพชิตได้อย่างไร เพราะว่า เป็นสมณะโดย
สมบูรณ์ แล้วด้วยซ้ำไป.

อย่าแยกออกจากกัน ให้มากเกินความจริง, อย่าแยก
 วัตถุออกจากบ้าน ให้มันมากเกินความจริง, อย่าแยกฆราวาส
 ออกจากพระ ให้มันมากเกินความจริง. ถ้าเรา **ทำอย่างพระ**
อยู่บ้าน มันก็**เป็นพระที่**บ้าน. ถ้าเป็นฆราวาสปฏิบัติ
 ที่สุดโดยความหมายนี้ มันก็เป็นพระอยู่ที่บ้าน.

อย่างนี้จะเรียกว่าฟ้าสว่างได้หรือไม่? ถ้าแต่ก่อนไม่
 เคยคิดอย่างนี้ เตียวหนี่มีความคิดอย่างนี้ มันก็น่าจะถือว่าเป็น
 ฟ้าสว่าง ลืมหลืมตามากกว่าเดิม.

บรรพชิตโดยภาษาคนก็อย่างหนึ่ง, บรรพชิตโดย
 ภาษาธรรม ก็อย่างหนึ่ง. บรรพชิตโดยภาษาคนก็สำหรับ
 เด็ก ๆ เห็นพระแดง ๆ มา ก็สาธุ ยกมือไหว้; นั่นมันเอาข้าง
 นอกเป็นหลัก ตามประสาเด็ก ๆ, ประสาคนที่ไม่รู้ว่าเป็น
 บรรพชิตนั้นมีหัวใจอยู่ที่ไหน. นี่บรรพชิตอย่างนี้เป็นบรรพ-
 ชิตในภาษาคน.

ถ้ามาศึกษาว่า บรรพชิตนั้น เว้นสิ่งที่ควรเว้น
 แล้วก็ถึงสิ่งที่ควรถึง มัน **อยู่ที่หัวใจ** ไม่ได้ **อยู่ที่ร่างกาย**
ข้างนอก; มุ่งหมายความเป็นบรรพชิตที่ตรงนั้น; อย่างนี้ก็
 เรียกว่า **บรรพชิตในภาษาธรรม.**

เรื่องภาษาคนภาษาธรรมนั้นแหละมีประโยชน์มาก
 ขอให้ช่วยกำหนดจดจำไว้ให้ถี่ เอาไว้ใช้เป็นประโยชน์ให้
 มากที่สุด ในทุกๆ เรื่อง ซึ่งจะมีมาข้างหน้า. ภาษาคน
 ภาษาธรรม อันหนึ่งมองข้างนอก, อันหนึ่งมองข้างใน, อัน
 หนึ่งมองที่ข^๔ หรือคำ, อันหนึ่งมองที่ความหมายอันลึกซึ้ง.

ความมุ่งหมายของบรรพชิตภาษาธรรม.

ที่นี้ก็พิจารณาให้ละเอียดต่อไปถึงว่า ความมุ่ง-
 หมายหรือความหมายของบรรพชิต มันอยู่ที่ไหน? บรรพชิต
 เว้นที่ควรเว้น แล้วก็ทำที่ควรทำ, แล้วก็ไปที่ควรไปนี่
 เพื่อไปสู่สิ่งสูงสุด ที่มนุษย์ควรจะได้ ควรจะถึง, เขาเรียก
 กันว่า จุดหมายปลายทางหรืออะไรทำนองนี้. ปลายทางอยู่ที่
 ไหน ก็ไปที่นั่น.

สำหรับ พุทธบริษัท ปลายทางมันก็อยู่ที่พระนิพพาน
 คือความหลุดพ้น; จะเป็นฆราวาสที่บ้านเรือน หรือเป็น
 บรรพชิตอยู่ที่วัดที่ป่า ล้วนแต่มีจุดหมายปลายทางเดียวกัน.
 ทุกคน ต้องพยายามทำให้เป็นการเดินทาง, ให้ชีวิตน^๕เป็นการ

เดินทาง คือ ตีขึ้น ๆ ตีขึ้น, แล้วก็ไปในทิศทางเดียวกัน
ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่อยู่บ้านเรือน หรือว่าผู้ที่ไม่มีบ้านเรือน.

บรรพชิตสมัยพุทธกาลไม่อยู่อย่างคหบดี.

ที่นี่ จะต้องพูดกันตรง ๆ นิดหน่อย อย่าหาว่ากระทบกระเทียบ: เพราะบรรพชิตสมัยนี้ จะกลายเป็นอยู่บ้านเรือนไปเสียแล้วก็มี, เพราะว่าวัดวาทามกุฎิวิหาร บางแห่ง มันคล้ายกับบ้านเรือนของเศรษฐีคฤหบดีไปเสียก็มี, ไม่เป็นอย่างสมัยพุทธกาล.

ครั้งพุทธกาลจะไม่มีภิกษุองค์ใดองค์หนึ่ง ที่อาจจะ มีกุฎิวิหารอยู่อย่างกับบ้านของคฤหบดี; อยู่กระท่อมดินเล็ก ๆ นั้นนะ วิเศษที่สุดแล้ว เป็นเรื่องส่วนตัว, โดยมากก็จะอยู่ที่รวม ๆ กัน เรียกว่าวิหาร คือโรงใหญ่ ๆ หลังคาเตี้ย ๆ มุขเข้าไป, ตั้งเตี้ย เตี้ยทำตัวไม่เป็นแถวไป ก็อยู่ในนั้น ชั้นธรรมดา เหมือนกับว่าไปอยู่โรงพยาบาลชั้นอนาถา ไปนอนเตี้ยเป็นตับไป, ถ้าชั้นพิเศษก็ไปอยู่ห้องคนเดี่ยวพิเศษ. แต่ครั้งพุทธกาล ชั้นพิเศษก็กุฎิดินเล็ก ๆ เพราะทำใหญ่เกินกว่านั้นไม่ได้ มันผิดวินัย, แล้วจะมีอะไรอย่างที่มีอยู่เดี๋ยวนี้

ไม่ได้ มันผิดวินัย. นั่นแหละคำว่า บ้านเรือน หรือคำว่า
ไม่มีบ้านเรือน นี่มันผิด มันเปลี่ยนแปลงไปจนผิดกับสภาพ
 เดิม. ขอให้นึกถึงสภาพเดิม แล้วก็จะเข้าใจเรื่องนี้ได้ดี.

ที่ว่า บรรพชิตไม่มีบ้านเรือน มันใช้ได้สำหรับ
 บรรพชิตสมัยหนึ่งยุคหนึ่ง ในสถานการณ์อย่างหนึ่ง. เคยวน^๕
 เรียกชื่อว่าบรรพชิต แต่ไม่อยู่ในฐานะที่ไม่มีบ้านเรือน,
 กลับจะมีบ้านเรือนยิ่งกว่าบ้านเรือน. ถ้าไปเทียบกับคน
 ยากจนบางคน, ชาวไร่ชาวนาอยู่กระท่อมอยู่บ้านอย่างที่เรียก
 ว่าของคนจน มันก็จะรู้สึกขัดแย้งกันมากทีเดียวสำหรับจะ
 พูดว่า อยู่บ้านเรือนหรือไม่อยู่บ้านเรือน.

ทีนี้ถ้าว่าอยู่ที่วัด เาละ **อยู่ที่วัด** หรือ**อยู่ในป่า**ก็ตาม
 ถ้าไม่เว้นที่ควรจะเว้น แล้วไม่ลุดถึงที่ควรจะลุดถึง จะเป็น
 อย่างไร? จะ **แต่งตัว** อย่างบรรพชิต **กินอยู่อย่างบรรพชิต**
 อะไรๆอย่างบรรพชิต อยู่ในป่าค้ำย แล้วก็ไม่ **เว้นสิ่งที่ควร**
เว้น แล้วก็ไม่ **ลุดถึงสิ่งที่ควรลุดถึง** จะเป็นอย่างไร? จะเป็น
บรรพชิตได้ที่ตรงไหน?

บรรพชิตไปสู่นิพพานสะดวกกว่าฆราวาส.

ที่นี้ จะบอกความหมายสำคัญ ว่า ความหมายที่แท้จริงของ บรรพชิต กับ ฆราวาส นั้น มัน ต่างกันอยู่ตรงที่ว่า ออกไป เป็นบรรพชิต เพื่อ ได้รับความสะดวก ในการที่จะ บรรลุนิพพาน, ในการที่จะเดิน, เดินไปทางไกล ไปสู่นิพพานอยู่อย่างบรรพชิตสะดวกกว่า.

เปรียบเทียบให้เห็นง่าย ก็เหมือนว่า คนจะเดินทางไกลสองคน, คนหนึ่งมันแบกหาม หัวของนุ่งนุ่งๆไปหมด, แล้วอีกคนหนึ่งมันตัวเปล่า ไม่ได้ถือแบกอะไร, แล้วสองคนนั้น คนไหนมันจะเดินสะดวก? นั่นแหละคือความต่างกัน. ฉะนั้น การที่จะออกมา เป็นบรรพชิต ก็เพื่อออกมาสู่ความสะดวก ที่จะเดินทางไกลไปนิพพาน.

อ่านคฤกษสูตรหรือทุกเรื่องในพระบาลี ที่เกี่ยวกับ คนออกบวช นั้น จะพบว่า เขาได้พึงธรรมะที่พระพุทธเจ้า แสดงแล้ว, เข้าใจชัดเจนว่าอย่างนั้นๆ แล้วดับทุกข์ได้จริง. นี่เขาเข้าใจชัดเจน แล้วเขาก็ เกิดความรู้สึกขึ้นมาว่า การที่จะ ปฏิบัติ อย่างที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงให้ฟังนั้น ในเพศฆราวาส

ทำยาก, ใช้คำว่า “จะประพาศิพรหมจรรย์ ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์
ด้วยดี เหมือนสังข์ที่ขัดดีแล้ว ในเทศมราวาสนั้นทำไม่ได้.
มราวาสคับแคบ เป็นทางมาแห่งธุลี ก็ทำไม่ได้หรือทำได้ยาก.
เมื่อเราต้องการ เราก็ละเสียจากมราวาส จึงออกมาบวช
ออกจากเรือน, บวชเป็นผู้ไม่มีเรือน เพื่อว่าจะประพาศิ
พรหมจรรย์นั้น ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ด้วยดี, เหมือนหอยสังข์
ที่เขาขัดแล้วดี ได้โดยง่าย นี่จึงบวช” อย่างนั้นทั้งนั้น. ทุก
สูตรและทุกเรื่องของการที่ออกบวชจะเป็นอย่างนั้นทั้งนั้น.
มันก็เหลืออยู่นิดเดียว ที่ว่า เพื่อความสะดวกในการที่จะ
ประพาศิพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ด้วยดี เหมือนสังข์
ที่เขาขัดแล้ว. ดังนั้นมันอยู่ที่นั่น อยู่ที่สะดวกกว่า พูดได้ว่า
สะดวกกว่า.

ฉะนั้นอย่าเอามาเป็นคู่ปรับกับขนาดตรงกันข้าม ถ้า
ว่าออกบวชไม่ได้ มันก็ไปอย่างคนเดินขำๆ แยกของหนัก
พระรุขพระรัง; เหมือนกับแบกบ้านแบกเรือนไปด้วย อย่าง
นั้นก็ไปช้า. ฉะนั้น ถ้าเราไม่มีภาระอย่างนั้น เราก็ไปเร็ว
อย่าถือว่า จะไปไม่ได้เสียเลย.

๕ ทงฆราวาสและบรรพชิตประพฤติพรหมจรรย์ได้.

ที่นี้ถ้าว่าเกี่ยวกัน คนที่บ้านที่เรือนบางคน เป็นพ่อ
บ้านแม่เรือนก็ได้ที่อิสระ, เป็นผู้อิสระแก่บ้านแก่เรือน; เขา
อาจจะจัดบ้านเรือนของเขา ให้มีความเป็นอยู่ที่สะดวกแก่เขา
ในการที่จะประพฤติพรหมจรรย์ ให้คล้ายกับพวกที่อยู่ที่วัดก็ได้
ถ้าเราเป็นคนมีทรัพย์มีกำลัง เป็นผู้อิสระ จัดบ้านจัดเรือน
ในบ้านในเรือนนั้นให้สะดวกแก่การประพฤติพรหมจรรย์ให้ดี
กว่าที่วัดบางวัด ก็อาจจะได้.

นี่พูดอย่างนั้นมันจะรุนแรงไป แต่ว่ามันเป็นความ
จริง จึงขอให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ให้มันเกิดฟ้าสว่าง
คือเปลี่ยนไปในทางที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบรรพชิต.

มันมีปัจจัยของความสำเร็จ และความไม่สำเร็จ
ไม่ว่าจะศึกษาอะไร จะปฏิบัติอะไร ทำงานอะไร มองดู
ให้ดี มันมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ และปัจจัยแห่งความไม่
สำเร็จ อยู่ด้วยกัน ทั้งนั้น, แล้วก็ขอให้มุ่งหาปัจจัย แห่ง
ความสำเร็จเถอะ. เมื่อมันมีอะไรก็อย่าง ๆ ก็ทำไป เท่าที่จะ
ทำได้ มันก็จะได้รับความสำเร็จ.

บางที่การบวชนั้น เป็นเพียงการกระทำชั่วคราว เหมือนสมณันที่นิยมกันสมัยนั้น ออกมาบวชเพื่อศึกษาทดลอง จนถึงที่สุด แล้วก็กลับไปเป็นฆราวาส อย่างนั้นก็มิ; แม้ว่า จะไม่ตรงตามความประสงค์เดิม. แต่โบราณนั้นไม่มีทะเล ที่จะบวชแล้วกลับไปเป็นฆราวาส, เอาความรู้ไปใช้ นั้นไม่มี ไม่มีระเบียบ ไม่มีประเพณี. แต่เดี๋ยวนี้มี ก็ยังนับว่ามีส่วน คือทะเล, ตีกว่าไม่ได้บวช. แม้จะเป็นการบวชชั่วคราว ก็ยังตีกว่าไม่ได้บวช, เพราะจะได้รู้เรื่อง ว่าบวชนั้นมีอะไรบ้าง, ทำอย่างไรบ้าง, แล้วไปครองเรือนอยู่ที่บ้านที่เรือน ให้มันมีความหมายของคำว่า "บวช" ได้มากขึ้น ก็ได้รับประโยชน์ อยู่เหมือนกัน.

เราจึงมองดูกันว่าเป็นบรรพชิตกันที่ไหน? เป็น บรรพชิตอยู่ที่ไหน? เป็นบรรพชิตที่บ้านก็ได้ อย่างที่พูดมา แล้ว, เป็นบรรพชิตในป่า ซึ่งมีใบบ้านก็ได้. แต่ถ้าที่สุด ถูกต้องที่สุด ต้องพูดว่า เป็นบรรพชิตอยู่ในหัวใจ. ความ เป็นบรรพชิตนั้นอย่าเอาไว้ที่บ้าน, อย่าเอาไว้ที่ป่าเลย, เอา ไว้ในหัวใจ. หัวใจมันอยู่ที่ไหนก็รู้จักอยู่แล้ว ให้มีความ เป็นบรรพชิตอยู่ในหัวใจ. ถ้าอย่างนั้นแล้วก็ ทำบ้านให้เป็น วัดได้, มีวัดอยู่ที่บ้านได้โดยความหมายภายใน.

เพราะเป็นทาสวัตถุความเป็นบรรพชิตจึงมีคัมภีร์.

เดี๋ยวนี้เรามันประสบความลำบากตรงที่ว่า โลกมันเปลี่ยนมากเกินไป, อะไรๆ มันเปลี่ยนมากเกินไป จนสับสนกันไปหมด. **ความเจริญแดนใหม่** นั้นมันกลายเป็นว่ายุ่ง, ยิ่งยุ่งยิ่งดี ยิ่งมีเรื่องมากยิ่งดี ยิ่งมีภาระมากยิ่งดี, มันก็เลย **ขัดขวางกันบ้าง** เป็นธรรมดากับการที่จะถือหลักว่าจะบรรลुความสงบ, จะพ้นจากความรบกวนแห่งกิเลส; **เพราะเราบูชาวัตถุ.** บูชาวัตถุนั้น คือบูชาความสุขสนุกสนาน, เอริศ อร่อยทางวัตถุ จนเป็นทาสของวัตถุไปหมดแล้ว. **ที่บวชไม่ได้** หรือ **บวชไม่จริง** บวชแล้วก็ไม่จริงนี่ **เพราะว่าเป็นทาสของวัตถุ.**

ระวังว่า **ความเป็นทาสของวัตถุเป็นข้าศึกของพรหมจรรย์;** ไม่ว่าจะอยู่ที่บ้าน หรืออยู่ที่วัด อยู่ที่ไหนก็ตาม เป็นทาสของวัตถุได้ทั้งนั้นแหละ. ถ้าที่ไหนมันมีปัจจัยแห่งความสุขทางวัตถุมาก แล้วที่นั่นก็เป็นทาสของวัตถุมาก **ไม่ว่าที่บ้าน ไม่ว่าที่วัด.**

เดี๋ยวนี้คนเคยชินกับความสนุกสนานเอร็ดอร่อยทางวัตถุ จึงสิ้นหัวใจที่จะมาประพฤติพรหมจรรย์เอาชนะกิเลส มันก็เลยหาคนที่จะบวชจริงๆยาก คือคนที่จะสมัครบวชประพฤติพรหมจรรย์นั้นก็ยิ่งหายาก. บวชแล้วก็ยังไม่ประพฤติให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์อันนั้น ก็หาคนบวชจริงๆ มันก็ยาก. นี่แหละความเป็นบรพชิตมันก็มีดมัวลง มีดมัวลง มันควรจะรู้จักสางกันเสียที.

ถ้าเรายังนิยมความรู้สึกสงบ ใฝ่บุญบวช พอใจความเรียบง่าย อยู่อย่างเรียบง่าย ไม่มีความวุ่นวาย นั้นแหละจะง่ายในการที่จะเป็นบรพชิต, มีการดำรงชีวิตไปในทางที่จะได้เปรียบแก่กิเลส. พึงยากหน่อยนะ : **มีการดำรงชีวิตชนิดที่ได้เปรียบฝ่ายกิเลส,** ทั้งคนอยู่บ้านทั้งคนอยู่วัด มีการดำรงชีวิต ชนิดที่ได้เปรียบแก่ฝ่ายกิเลส. **ฝ่ายพญามารได้เปรียบ** ฝ่ายที่จะเป็นพระเป็นอะไรนี้ กลับยากลำบากหรือเสียเปรียบ; เพราะว่า **จิตของเขานั้นมันไปบูชาวัตถุเสียแล้ว.** จิตของประชาชนไปบูชาวัตถุเสียแล้ว มันก็ได้เปรียบแก่ฝ่ายกิเลสหรือฝ่ายพญามารไปตั้งแต่ต้น.

นี่จะเป็นเหตุให้เปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง จน
 ทวณกกลายเป็นที่รวบรวมสมบัติสถาน ภาระอะไรต่างๆ
 ยิ่งกว่าที่บ้าน. ถ้าให้พูดตรงๆ ก็พูดว่า บางคนที่อยู่ที่บ้าน
 กลับมีความสงบมากกว่าบางคนที่อยู่วัด ที่เป็นบรรพชิต.
 บรรพชิตบางคนมีภาระอย่างชาวบ้านมากเกินไป ทั้งที่ชาว
 บ้านบางคนอยู่ที่บ้าน เขาก็มีภาระอย่างชาวบ้านน้อยกว่า.

นี่แหละ ความผิดของบรรพชิต ซึ่งมันควรจะสง
 ภาวะสง ณะนั้น จึงขอพูดถึงอาการที่จะสงกันได้อย่างไร.

สงได้ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา.

ขอให้ทุกคน เตรียมพร้อมที่จะเดินทาง. บรรพชิต
 อยู่บ้านหรือบรรพชิตอยู่วัด นี้กลายเป็นพูดคำที่ตลก ว่า
 บรรพชิตอยู่บ้านหรือบรรพชิตอยู่วัดก็ตาม เตรียมตัวเดินทาง
 ทั้งพวกที่อยู่บ้านและทั้งพวกที่อยู่วัด; ใช้คำว่าพุทธ-
 บริษัทดีกว่า ทั้งพวกที่อยู่บ้าน และทั้งพวกที่อยู่วัด
 ล้วนแต่เป็นบรรพชิต. ขอให้เตรียมพร้อมเพื่อการเดินทาง,

ไม่สร้างอุปสรรคที่จะขวางทาง, มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา สุก
ฝีมือด้วยกันทั้งนั้น.

มา **ถือหลัก** อย่างนี้ว่า อยู่ที่บ้านก็ตาม, อยู่ที่วัดก็ตาม
มันจะทำได้มากเท่าไร ก็ทำให้ **สุดความสามารถเท่านั้น** ใน
การที่จะมี **ศีล** เต็มที่ของฆราวาส, **มีสมาธิ** อย่างเต็มทีของ
ฆราวาส, **มีปัญญา** อย่างเต็มทีของฆราวาส, **ไม่หลงใน**
อารมณ์ที่เป็นທၢງຂອງဂິເລສ ที่เป็นการห่วงเหนี่ยวให้เนิ่น
ช้า **คือสิ่งที่ให้เกิดสนุกสนานเวิ้งว้างทางตา หู จมูก ลิ้น**
กาย ใจ.

ฆราวาสแม้จะมีศีลไม่เท่าพระ แต่ถ้าฆราวาสถือศีล
ฆราวาสเต็มที **ก็มีผลเท่ากัน.** มันจะมีผลเท่ากันสำหรับ
ความเป็นฆราวาส ที่จะเดินไปอย่างช้าๆ. **บรรพชิตมี**
ศีลมากกว่า ก็มีผลเท่ากัน ที่จะเดินไปอย่างรวดเร็วๆ; เพราะ
ว่ามันแยกกันแล้วว่า จะเดินช้าหรือจะเดินเร็ว.

สมาธิ นั้น ก็มีกำลังใจเท่ากันได้ มุ่งมั่นต่อปลาย-
ทาง. มีคำบัญญัติดีที่ สุดอยู่คำหนึ่ง **คือคำบัญญัติที่ว่าสมาธิ**
คืออะไร? สมาธิคือเอกัคคตาจิต ที่มีพระนิพพานเป็น
อารมณ์. ที่จริงคำนี้ก็เคยเอามาพูดให้ฟังหลายหนแล้ว กลัว

ว่าจะไม่ค่อยสนใจ. โดยส่วนใหญ่ให้ถือว่า **เอกัคคตาจิตคือ** จิตที่มีอารมณ์เดียว, **มีนิพพานเป็นอารมณ์** คือนิพพานเป็นเพียงอารมณ์เดียวของเอกัคคตาจิตนั้น; นั้นแหละคือสมาธิ. **อยู่บ้านก็ได้ อยู่วัดก็ได้** ขอให้**มีจิตชนิดที่มีพระนิพพานเป็นอารมณ์** สมาธิขั้น**สมบุรณ์**; เมื่อข้างภายในคือจิตเป็นอย่างไรแล้ว ข้างนอกมันจะหมุนตามไปเอง.

ให้ทุกคนเลย อยู่ที่บ้านหรืออยู่ที่วัดก็ตาม **มีปณิธาน** **ที่ว่า มีพระนิพพานเป็นอารมณ์** มุ่งพระนิพพานกันทั้งนั้น; ยังอยู่ไกลก็มุ่งแต่ที่ไกล ไกลแล้วก็มุ่งใกล้ ๆ นั้นแหละ; ไม่ว่าจะอยู่ไกลหรืออยู่ใกล้, ไม่ว่าจะเป็นผู้ครองเรือนหรืออยู่อย่างไม่มีเรือน ก็จึงมุ่งพระนิพพานเป็นอารมณ์ด้วยกัน. นั้นแหละคือสมาธิที่มีความหมายเต็มที่.

ที่นี้เรื่อง **บุญญา มาสุด** ง่ายขึ้น ๆ ตรงที่ว่า **ทุกอย่างมันเป็นเช่นนั้นเอง ตามกฎของอิทัปปัจจยตา.** อย่าไปมัวทะเลาะกับมัน, ทะเลาะกับมันก็คือว่า จะเอาให้ได้อย่างที่คู่ต้องการ **จะเอาให้ได้อย่างที่คู่ต้องการ** แล้วคนนั้นมัน **จะเจ็บปวด** มันจะลงนั่งหน้าตานองหน้าอยู่เรื่อย ๆ ไปแหละ.

เพราะไม่ว่าทุกอย่างมันเป็นเช่นนั้นเอง ตามกฎของอิทัป-
ปัจจยตา.

แม้จะเป็นขรราวาสก็อย่าต้องร้องไห้แหละเป็นการดี
ในเมื่อสิ่งต่าง ๆ มันไม่เป็นไปตามที่ตัวต้องการ; เพราะสิ่ง
ต่าง ๆ มันจะต้องเป็นไปตามกฎของอิทัปปัจจยตา. เราจะเป็น
อะไร ก็ **ไม่ต้องเป็นทุกข์**. จะพูดให้ลึบยากสักหน่อยหนึ่ง
ว่า **เกิดเป็นคนทั้งที่อย่าเป็นทุกข์ให้ละอายแมว**; เพราะแมว
มันไม่เป็นทุกข์นี้ แล้วคนเป็นทุกข์จะดีกว่าแมวได้อย่างไร,
ถ้าอนุญาตให้พูดแรงกว่านั้น ก็ต้องพูดว่าอย่าให้ละอายหมาชิว;
เพราะว่าหมามันก็ไม่เป็นทุกข์เหมือนกัน. เราเลี้ยงไว้หลาย
ตัวไว้ศึกษา ไว้เป็นครู คอยู่ทุกวัน ทุกอิริยาบถมันไม่ได้
เป็นทุกข์เหมือนชนิดที่ท่านสมภารเป็นทุกข์นี้ ก็เลยที่เกิด
เป็นคนทั้งที่ **อย่าต้องเป็นทุกข์ให้ละอายแมว**.

นั่นแหละคือ **ปัญญา** ที่มันพอแก่ความหมายทุก
อย่าง, มีความเป็นเช่นนั้นเอง เรียกว่า **ตถตา**, **ตถตา** เป็น
ไปตามเหตุตามปัจจัยของอิทัปปัจจยตา ไปยินดี ไปรักให้ไว้,
ไปเกลียดให้ไว้, ไปกลัวให้ไว้ ไปอะไรให้มันไว้ทำไมเล่า.
ไม่ต้องไปรัก ไปโกรธ ไปเกลียด ไปกลัว ไปวิตกกังวล อาลัย

อวารณกับมันซี, แล้วมันก็ไม่มีความทุกข์คอก. นี้เรียกว่า
 บัญญา, บัญญา ถึงที่สุดเลย.

บัญญัติในพระพุทธศาสนา ไม่ใช่ว่าต้องไปทำ
 วิบัติสสนาทุกรูปแบบ, ทำอะไรทุกรูปแบบ ถ้าเพียงแต่เห็นว่า
 สิ่งทั้งปวงเป็นเช่นนั้นเอง จนไม่ไปยินดีในร้ายกับมัน แล้ว
 ก็นั่นแหละบัญญัติ มันถึงที่สุดได้เพียงแค่นั้น มันจะทำ
 วิบัติสสนาไปถึงไหน มันก็ไปจบอยู่ที่ตรงนั้นแหละ, ตรงที่
 เลยได้คือสิ่งทั้งปวง ว่าเป็นเช่นนั้นเอง, มันเป็นตถตา.

จะนอนอยู่ที่บ้าน หรืออยู่ที่วัดมันก็มีบัญญัติเดียวกัน
 นั่นแหละ, ไม่ใช่คนละบัญญัติเลย. มันจะเพียงแต่ว่ามากหรื
 น้อยกว่ากัน. ถ้าอยู่ที่วัดสะดวก ฝึกฝนอยู่มาก มันก็อาจจะ
 มีมาก มีง่าย มีเร็ว, อยู่ที่บ้านมันงุ่มง่ามหน่อย แต่ก็ต้องมี
 อย่างนั้นแหละ

ฉะนั้น อะไรเกิดขึ้น ก็เอาตถตา นี้แหละ มารับ
 หน้าไว้ก่อน โดยไม่ต้องยินดีในร้าย. ไม่ว่าอะไรที่มันจะเกิด
 ขึ้นในลักษณะไหน จะดีจะชั่ว จะกำไรจะขาดทุน จะแพ้
 จะชนะ จะก็อย่างๆ มันก็ต้องตถตาไว้ก่อน, ก็อ้อมตัวให้ได้

ด้วยคำว่า “ตถตา” ตั้งตัวให้คงที่อยู่ได้. อย่าให้เอียง อย่าให้
เซ **ตั้งตัวไว้ให้มันคงได้** ด้วยคำว่า ตถตา — มันเข้มนั่นเอง.

ครั้น **ตั้งตัวได้** อย่างนี้แล้ว ก็ต่อไปว่า จะทำอย่างไร
ต่อไป ให้มันสมหรือให้มันเข้ากับตถตาในเรื่องนี้. **แล้วก็**
แก้ไขไปซิ, ทำไปซิ, มันก็ต้องประสบความสำเร็จ. นี่
เรียกว่า ไม่ต้องร้องไห้ ไม่ต้องหัวเราะ ไม่ต้องยินดี ไม่ต้อง
ยินร้าย, เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์ของพระพุทธศาสนา หรือ
ของพระธรรม.

บรรพชิตต้องรับผิดชอบในการดำรงศาสนา.

เดี๋ยวนี้เราพูดถึงบรรพชิต เรื่องของบรรพชิต, เรื่อง
ฟ้าสาบของบรรพชิต. บรรพชิตยังจะต้องมีความรับผิดชอบ
แปลกออกไปจากฆราวาส. **เมื่ออยู่ในเพศบรรพชิต บริโภค**
อาหารของชาวเมืองนี้; ถ้าเป็นฆราวาสธรรมดา บริโภค
อาหารของตนเอง ความรับผิดชอบ ในการที่จะต้องปฏิบัติ
ให้สม กับการที่จะบริโภคอาหารของชาวเมือง มันยังมีอีก
ส่วนหนึ่ง.

ฉะนั้น พวกบรรพชิตที่ออกจากบ้านจากเรือน มาอยู่
 อย่างนี้แล้ว บริโภคอาหารของชาวบ้านชาวเมือง ต้องนึกถึง
 ข้อที่เขาถวายด้วยศรัทธา และด้วยความเคารพ. เอาอาหาร
 มาถวายพระนี่ถวายด้วยศรัทธา หวังว่าจะได้มีผลมีอะไรใหญ่
 โทกกว้างขวาง, แล้วถวายด้วยความเคารพ.

เมื่อคนคนหนึ่งเขาเอาละวาด เขาชื่อนายนรินทร์ถึง
 เขาคำพระอย่างนี้ ว่า “เอามาให้ฉันแล้วยังต้องไหว้อีก, เอ
 มาให้ฉันทั้งทีแล้วยังต้องไหว้อีก เขาว่าอย่างนี้; แล้วพระ
 เหล่านี้ปฏิบัติไม่สมกับการที่เขาเอามาให้ฉันทั้งที แล้วยัง
 ต้องไหว้อีก. เขาก็โฆษณาเป็นเรื่องครึกโครมมากที่สุดอยู่
 หลายปี. นี่เขาให้สำนักในข้อที่ว่า บรรพชิตบริโภคอาหาร
 ของชาวเมือง ที่ถวายด้วยศรัทธา แล้วยังไหว้อีก. พุทธภาษ
 ษาบายคายก็ว่า เอามาให้กินแล้วยังต้องไหว้อีก, แล้วทำไม
 ไม่ทำให้สมกับอาการอย่างนั้น ๆ เล่า?

นี่แหละ จะต้องร่วมมือกัน, ผู้ให้และผู้รับร่วมมือกัน
 ทำให้เกิดประโยชน์ สำเร็จตามความมุ่งหมายของการมีพรหม-
 จรรย์ แห่งพระพุทธศาสนา, ซึ่ง พระองค์ตรัสว่า ธรรม
 วินัยเพื่อประโยชน์สุขแก่กุลแก้วมหาน พึงเทวดาและ

มนุษย์ จึงช่วยกันรักษาสี่บอายุธรรมวินัยไว้ เพื่อประโยชน์
แก่มหาชน ทั้งเทวดาและมนุษย์, แล้วช่วยกันอบรมสั่งสอน
จนกระทั่งว่า มหาชนเหล่านั้นจะบอกกล่าวสั่งสอนกันได้สืบ
ต่อๆ ไป ในลำพังมหาชนเหล่านั้น; หมายความว่า ให้
ชาวบ้านผู้ธรรมะ จนสามารถบอกสอนต่อๆ สืบกันไป โดย
ไม่ต้องมีบรรพชิตก็ได้. ท่านหวังมากถึงขนาดนี้ มันก็
เป็นหน้าที่ของบรรพชิต.

บรรพชิตไม่มีบ้านเรือน ไม่ได้ทำนาเอง ไม่ได้
ปรุงอาหารเอง แต่บริโภคอาหารของชาวบ้าน ในฐานะผู้มี
ชีวิตอยู่ด้วยของผู้อื่นให้ บรรพชิตก็ต้องรับผิดชอบมากกว่า
ในการที่จะทำให้ศาสนาหรือพรหมจรรย์ยังคงมีอยู่ในโลกนี้.

วันนี้เราก็อุคกันถึงเรื่องฟ้าสว่างทางบรรพชิตโดยตรง.
ครั้งที่แล้วมา พูดถึงเรื่องฟ้าสว่างทางฝ่ายฆราวาส อุบาสก
อุบาสิกา. เอาไปเปรียบเทียบจับคู่กันดู. เอ้า, ที่นี้ก็จะ
พูดถึงเรื่องโดยหัวข้อว่า : ฟ้าสว่างทางสมณสา रुप คือเมื่อพูด
ถึงเรื่องบรรพชิตแล้วก็จะพูดถึงเรื่องบรรพชิตกันไปให้มัน
หมด ฟ้าสว่างทางสมณสา रुप.

ฟ้าสว่างทางสมณสารูป

บางคนอาจจะไม่เข้าใจคำว่า “สมณสารูป” คำนี้แปลว่า มีรูปสมควรแก่สมณะ, มีรูปสมควรแก่ความเป็นสมณะ คือ มีกิริยาอาการท่าทางความปรากฏ สมควรแก่ความเป็นสมณะ ก็เหมือนที่เราหวังหรือเรารู้อัจฉกันอยู่นี้. ถ้าว่าเป็นพระ จะต้องมีการทำทางอาการแสดงออกมาอย่างไร, กิริยาอาการที่แสดงออกมาสมควรแก่สมณะ. นั้นแหละเรียกว่า สมณสารูป. **เป็นพระต้องมีสมณสารูป** คือมีกิริยาอาการสมควรแก่ความเป็นสมณะผู้สงบกิเลสได้. สมณะ แปลว่า ผู้สงบ สงบอะไร? สงบสิ่งที่วุ่นวาย คือ กิเลส สงบกิเลสเสียได้ จึงเรียกว่า สมณะ; เป็นสมณะก็ต้องมีปรากฏการณ์ภายนอก แสดงว่าเป็นสมณะ.

นี่มันเป็นที่ขนบธรรมเนียมประเพณีและเป็นทั้งเรื่องจริงที่มันจะต้องทำให้จริง. เราจึงถือเป็นหลักกันมาว่า พอเห็นรูปร่างหน้าตาก็จะบอกได้ว่า คนนี้เป็นพระ, คนนี้เป็นสมณะ ใช้จักรสีเหลือง และ ถือบาตร ถือกกลด อะไรเข้าด้วยแล้วก็ดูง่ายเข้าอีก.

แต่นั้นไม่ใช่เรื่องที่สำคัญ มันอยู่ที่ลักษณะที่แสดง
ออกมาทางกาย วาจา ใจ. การกระทำทางกายก็ดี การ
พูดจาก็ดี ความคิดนึกก็ดี มีลักษณะสัมพันธ์ความเป็นสมณะ
ในทุกๆ อิริยาบถ : เดิน ยืน นั่ง นอน ก็มีอาการแห่งความ
เป็นสมณะ, แล้วก็ทั้งในที่ลับทั้งในที่แจ้ง คือทั้งภายนอก
และทั้งภายใน มีลักษณะอาการแห่งความเป็นสมณะ.

เมื่อกล่าวโดยผลก็ว่าสงบ ชนิดที่ไม่ทำอันตรายแก่
ตนเองและแก่ผู้อื่น. ถ้าเขาเป็นสมณะจริง มีความสงบ
รำงับจริง จะไม่มีการทำตนให้เดือดร้อน หรือเป็นทุกข์
แล้วก็ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือเป็นทุกข์ นี้ขยายออกไปถึง
สังคม. ส่วนตัวบุคคลผู้นั้น ก็สงบรำงับ ไม่ทำตนเองให้
เดือดร้อนด้วยกิเลส; ถ้ากิเลสของตนเอง ทำตนเองให้
เดือดร้อนวุ่นวายอยู่ ก็ไม่เป็นสมณะ ก็ไม่มีความเป็นสมณะ.
นี่เรียกว่าสมณะในภายใน. นี้ถ้าว่าเป็นออกไปถึงภายนอก
ก็ทำผู้อื่นให้พลอยสงบสุขด้วย, ทำสังคมให้เป็นสุขด้วย.

ตามความมุ่งหมายมาแต่คัมภีร์ที่ว่า สมณะนี้
เป็นสัญลักษณ์ของความสงบ, จงจัดใจให้คนรู้สึกสงบ; จึง
พูดไว้อย่างกว้างๆ ที่สุดว่า การได้เห็นสมณะนั้นเป็นของดี,

เพียงแต่ได้เห็นสมณะเท่านั้นแหละเป็นของดี; หมายความว่า ถ้าได้เห็นสมณะจริงๆ มันเกิดความรู้สึกถึงในส่วนของจิตใจ ให้เกิดความสงบ. เพียงแต่เขาเดินมาให้เห็นนี้ ก็รู้ได้ว่าคนนี้เป็นคนสงบ : ไม่มีราคะ โทสะ โมหะ เบียดเบียนตนให้เร่าร้อน, ไม่มีราคะ โทสะ โมหะ เบียดเบียนผู้อื่นให้เร่าร้อน. นี้เรียกว่าทำความสงบ โดยส่วนสองทั้งข้างนอกทั้งข้างใน.

สมณะเป็นคำเก่าใช้มาก่อนพุทธกาล.

พูดถึงคำว่าสมณะ, สมณะ ให้ละเอียดยออกไป ก็ขอให้รู้ว่า คำว่า สมณะ, สมณะนี้เป็นที่พอใจ เป็นที่พึงประสงค์ ต้องการและเคารพกันมาแล้ว ตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ก่อนพุทธกาล. ก่อนพระพุทธเจ้า เขาก็มีคำว่า "สมณะ" ใช้อยู่แล้ว เพราะรู้สึกได้โดยสัญชาตญาณว่า ความสงบ ความสงบ นี่มันวิเศษอย่างไร เขาก็มุ่งหาความสงบ, และบุคคลผู้สงบ. ฉะนั้น ถ้าเขาได้เห็นใคร ฤๅ มุนี คนใดคนหนึ่ง, พระพุทธเจ้าหรือสาวกของพระพุทธเจ้า, เขาก็เรียกว่าสมณะ, สมณะ. คำว่า "สมณะ" จึงเป็นคำเก่าแก่ที่สุด อย่าง

เดียวกันคำว่าพระอรหันต์เหมือนกัน. มันจึงมีมาแล้วใน
ลัทธิอื่น ๆ ก็ลัทธิก็ตาม โดยจะมุ่งเอาคำว่า “สมณะ” นี้แหละ
เป็นประธาน เป็นหลักสำคัญ.

ทั้งนั้นใน **ลัทธิใด ๆ** ก็ตาม เขาก็ **ต้องมีสมณะ** ตาม
ลัทธิของเขา. สมณะอื่นไม่มีในลัทธิอื่น; หมายความว่า
ต่างคนต่างมีสมณะตามความหมายของตน ๆ แล้วแต่เจ้าลัทธิ
เจ้าศาสนาแห่งลัทธิเขาจะบัญญัติกันอย่างไร.

ในพระพุทธศาสนาเราก็มีสมณะ. สมณะที่หนึ่งคือ
โสดาบัน, สมณะที่สอง คือ สกิทาคามี, สมณะที่สาม คือ
อนาคามี, สมณะที่สี่ คือ อรหันต์, แล้วก็มีในศาสนาอื่น.
สมณะพวกอื่นไม่มีในศาสนาอื่น คือว่า **ไม่ได้มีสมณะเหมือน
กันหรือร่วมกัน.** ในพระพุทธศาสนาเราก็มีสมณะอย่างนี้; เพราะ
ว่ามีระเบียบปฏิบัติ คือ อัญจังกิम्मรรค, อริยมรรคมีองค์
แปดประการ เมื่อได้ปฏิบัติแล้วดำเนินแล้วก็ให้เกิดสมณะ
สี่จำพวกนี้.

ลักษณะของสมณสารูป.

ความหมายของคำว่า **สมณะ** สมณะ แปลว่า **ผู้สงบ,**
ไม่เป็นอันตราย ไม่เป็นข้าศึกแก่ผู้ใด. ถ้าเกิดเป็นข้าศึก,

มีความเป็นข้าศึกแก่ผู้ใด ก็หมดความเป็นสมณะ ; เพราะว่ามีมันเลวร้าย จนถึงกับไปเป็นข้าศึกกับบุคคลภายนอกแล้ว มันก็มีความเป็นข้าศึกแก่ตัวเองในภายในจิตของตัวเองเต็มที่แล้ว มันก็หมดความเป็นสมณะ.

มีคำบาลีว่า สมณีธ อรณา โลเก — สมณะไม่เป็นข้าศึกในโลก สมณีธ อรณา โลเก สมณะไม่เป็นข้าศึก ในโลกนี้ สมณะไม่เป็นข้าศึก ไม่กระทบกระทั่งใคร ในลักษณะที่เป็นอันตรายหรือเป็นข้าศึกทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา.

เพราะท่านมีจิตใจ ไม่เป็นข้าศึกแก่ผู้ใดเสียแล้ว ปล่อยไปตามเรื่อง มันก็ไม่กระทบกระทั่งใคร. ฉะนั้นจึงไม่มีโอกาสที่จะจะแกล้งทำใครให้เดือดร้อน กระทบกระทั่งเขาโดยเจตนา; อย่างนี้ก็นับว่าเร็วมาก. ตามปกติก็ไม่มีการตีที่เป็นเหตุให้กระทบกระทั่งผู้ใดนั้นแหละ จึงจะเรียกว่าเป็นสมณะ เพราะมีความสงบทางกาย สงบทางวาจา สงบทางจิต.

แล้วที่ที่ลึกกว่าจิตนั้น ก็ควรจะมีอีกคำหนึ่งเรียกว่า สงบทาง “อุปธิ” สงบทางอุปธิ สติบัญญัติวิสุทธิ ความกติก ความเห็น. ร่างกายไม่ทำอะไรทางร่างกายที่กระทบผู้อื่น,

ทางวาทก็ไม่พูดกระทบผู้อื่น, ทางจิตความคิดความนึกก็ไม่กระทบใคร. ที่นี้ สงบทางอุปธิ ก็ไม่แบกของหนักอะไรไว้ในใจให้ตนเองเดือดร้อน.

อุปธิ นี้คือ ของหนัก ที่ยึดถือไว้โดยอุปาทาน มันก็เบียดเบียนบุคคลนั้นแหละ. บุคคลนั้นเองแหละ มันก็ควร จะสงบระงับไปเสียด้วย, คือว่า ไม่เพียงแต่จิตสงบเพราะมโนกรรมชั้นต้น ๆ มัน สงบเพราะ หมดกิเลสในชั้นลึก ที่เป็นเหตุให้ยึดถือ โดยความเป็นตัวตน; จะเรียกว่าสงบแห่งทิวฐิวิความคิดเห็น สงบแห่งสติปัญญาที่มันถูกต้อง. ความหมายนี้หรือคำอธิบายอย่างนี้มันลึกหน่อย, แต่ช่วยจำเอาไว้ก็แล้วกันว่าเพียงแต่พูดถึงกาย วาจา ใจนั้นยังไม่หมด มันยังมีอะไรที่ลึกกว่านั้น คืออุปธิที่จิตมันยึดถือไว้ตลอดเวลา.

คนที่ไม่ทำทุจริตทางมโนกรรม คือเว้นจากอกิษณาพยาบาท วิหิงสา มัจฉาทิวฐิแล้ว, แต่ยังมีส่วนลึกที่ยึดถือตัวตนอยู่, ยึดถือความดีความถูกต้องยึดถือในฝ่ายที่อยู่, อันนั้นเป็นอุปธิ : ยึดถือบุญยึดถือกุศลอยู่, นั้นยังเป็นของหนัก, มันก็เบียดเบียนเพราะมันหนัก, ต้องหมดชั้นอุปธิชั้นลึกที่มันลึกไปกว่า ชั้นมโนกรรม; บางที่ใช้คำว่า ทิวฐิก็ได้,

บริสุทธืทางกาย บริสุทธืทางวาจา, บริสุทธืทางใจ, แล้ว
 บริสุทธืทางทวิภูริอีกทีหนึ่ง. นั้นแหละมันถึงขั้นที่ปล่อย
 วางของหนักที่มีอยู่ในจิต.

นี่พูดให้สั้นเชิง ต้องพูดถึงสี่อย่าง โดยมากพูดเพียง
 สามอย่างคือที่มันปรากฏง่าย ๆ หรือว่าปรากฏอยู่ทั่วไป. ถ้า
เป็นสมณะโดยแท้จริง ต้องสงบกาย สงบวาจา สงบทางจิต
แล้ว สงบทางอุปธิ ด้วย. ไม่มีอะไรที่ดีไ้เป็นของหนักโดย
 ความเป็นตัวตน, ไม่มีคติดื้อแม้แต่พระนิพพานว่า นิพพาน
 ของเราเป็นต้น นี่ก็ความเป็นสมณะ.

ทีนี้คิดดูเองซิว่า ถ้าคนมันสงบถึงขนาดนี้ สงบกาย
 วาจา จิต อุปธิแล้ว มันจะมีลักษณะกิริยาท่าทางอย่างไร.
 นั้นแหละคือ **สมณสารูป—รูปลักษณะที่สมควรแก่ความเป็น**
สมณะถึงที่สุด.

แต่ถึงอย่างนั้น มันก็ไม่พ้นจากการที่ดูยาก เข้าใจ
 ยาก. สำหรับบุคคลชนคนธรรมดาจะรู้ว่า คนนี้เป็นพระอรหันต์
 หรือไม่? อย่างนี้ **พระพุทธเจ้าก็ตรัสว่า ยากมากที่คนธรรมดา**
จะดูออกว่า คนนี้เป็นพระอรหันต์หรือไม่. เตียวนี้ก็พูดไว้
 ให้มันหมด.

การรักษาความเป็นสมณะ.

ที่^๕นี้จะพูดถึง การรักษาความเป็นสมณะ. ความ
 เป็นสมณะ^๕ นั้น เรียกว่า สามัญญะ, สามัญญะ รูปร่างข้าง-
 นอก^๕นั้นเรียกว่าสมณसारูป. ภาวะข้างนอกเรียกว่าสมณसारูป
 รูปร่างแห่งความเป็นสมณะ. ที่^๕นี้ “สามัญญะ” ภาวะแห่ง
 ความเป็นสมณะ^๕นี้ หมายถึงข้างในซึ่งมันลึก, ภาวะแห่งความ
 เป็นสมณะ^๕นี้. รักษาสมณसारูป^๕นี้ ขอให้รักษาลึกลงไปถึง
 รักษาความเป็นสมณะ^๕ ก็คือตั้งตนให้^๕อยู่อย่างถูกต้องในความ
 เป็นสมณะ; นั่นแหละคือรักษาสมณसारูป.

ถ้าไม่รู้จักความเป็นสมณะ แล้วจะรักษาความเป็น
 สมณะ^๕ได้อย่างไร? ฉะนั้น บรรพชิต^๕ทั้งหลาย ต้องรู้จักความ
 เป็นสมณะ^๕ ว่ามันเป็นอย่างไร, อยู่ที่ไหน, จึงจะสามารถ
 รักษาความเป็นสมณะ^๕นั้นไว้ได้. ถ้าไม่ใช่รักษาเพื่ออวดคน
 มันก็รักษาภายในตนซี รักษาจิตไม่ให้เกิด โลภะ โทสะ โมหะ
 ชัน^๕มาครอบงำ. นี่คือการรักษาความถูกต้องภายในใจไว้^๕อย่าง
 เต็มที่; เรียกว่ารักษาความเป็นสมณะ, ให้มีความเป็นสมณะ
 ไว้^๕อย่างเต็มที่.

มีคำกล่าวว่า **รักษาความเป็นสมณะไว้เหมือนกับ**
เกลือรักษาความเค็ม. ถ้าเป็นเกลือก็ต้องเค็ม; เรียกว่า
 เกลือมันรักษาความเค็มไว้เสมอไป. ^๕ ถ้าเกลือเกิดไม่เค็ม
 มันก็หมดความเป็นเกลือ, เขาก็เอาไปเททิ้ง. คำสอนอย่างนี้
 พระเยซูก็พูด : รักษาความเป็นสาวกของพระเยซู เหมือน
 กับเกลือรักษาความเค็ม; มิฉะนั้นก็จะถูกเขาเอาไปสา^๕ก^๕
 เเท^๕ง เกลือที่ไม่เค็มใครจะเก็บไว้ทำไม.

^๕ ฉะนั้น สมณะก็รักษาความเป็นสมณะไว้ เหมือนกับ
เกลือรักษาความเค็ม; ไม่รักษาความเป็นสมณะ ก็เหมือน
 เกลือไม่รักษาความเค็ม มันก็ตกไปจากพรหมจรรย์^๕ จาก
 ศาสนา^๕.

รักษาความเป็นสมณะ ด้วยธรรมะอีกประเภทหนึ่ง
 แต่มั่นคงยิ่งเนื่องอยู่ในความเป็นสมณะ. **ธรรมะประเภทนี้**
 เอาเป็นเครื่องช่วย เป็นอุปการ^๕ โดยเฉพา^๕ก็คือธรรมะที่มัก
 จะถือกันว่าหน้าปากคอก หน้าปากคอกไม่ค่อยสนใจ คือ
 ธรรมะที่ชื่อว่า **หิริ** และ **โอตตปปะ.** จำไว้ให้แม่น ๆ. **หิริ**
 ความละอายต่อการที่ตนเป็นเกลือจืด คือมัน **ไม่มีความเป็น**
สมณะแล้วก็ละอาย, แล้ว **โอตตปปะ** คือ **กลัว, กลัวความที่**
ไม่มีความเป็นสมณะ.

หิริ และ โศคตปฺปะ^๕นี้เป็นปัจจัยส่งถึงการบรรลุมรรคผล. นี่พบในพระบาลี ไม่ใช่ธรรมะสำหรับสังคมชั้นต่ำ, ธรรมะเพื่อสังคมอย่างที่สอน ๆ กันอยู่ ซึ่งสอนกันต่ำเกินไป. หิริ และ โศคตปฺปะ^๕นี้จะช่วยสนับสนุน ช่วยส่งเสริมถึงวาระสุดท้ายเพื่อจะบรรลุพระอรหัตต์^๖กันเลย. ถ้าเขายังมีความละอายต่อบาป ยังละอายต่อความทุกข์ ยิ่งกลัวต่อความทุกข์ มันก็มีแต่ส่งขึ้นไป ๆ, ส่งขึ้นไปให้พ้นจากความทุกข์. สมณะผู้จะรักษาความเป็นสมณะ ก็ต้องมีหิริและโศคตปฺปะ^๕ให้มากพอ ตลอดเวลา เรื่อยไป เรื่อยไป จนกว่าความเป็นสมณะมันจะสมบูรณ์.

ฉะนั้น คำว่า “สมบูรณ์”^๕นี้ ก็ไม่ต้องรักษาแล้ว มันกลายเป็นพ้นเจตนา คือจนหมดกิเลสแล้ว. พอหมดกิเลสแล้ว มันก็ไม่ต้องเจตนารักษา มันก็มีของมันเอง. นี่เขาเรียกว่าพ้นเจตนา, เป็นโลกุตตระ, รักษาความเป็นสมณะไว้ได้เรื่อย ๆ ไปจนกิเลสหมด. ที่^๕ไม่ต้องรักษามันก็มีผลเท่ากับรักษา; เพราะว่าอันตรายหรือศัตรูมันไม่มีแล้วนี่. ฉะนั้น จึงต้องมีหิริและโศคตปฺปะ^๕ยิ่งขึ้นไป, ยิ่งขึ้นไป จนถึงกับบรรลุพระอรหัตต์.

นี้ธรรมะคู่แรกของการศึกษาเล่าเรียน ไม่ใช่ธรรมะ
 ทำๆ เค้าๆ จะอยู่กับที่ตรงนี้ จะต้องใช้ในการรักษาความ
 เป็นสมณะเรื่อยไป, เรื่อยไปจนถึงการบรรลุประอรหันต์.

แล้วธรรมะอื่นๆ ยังมีอีก ไปสังเกตดูเองก็ได้ เช่น
 สัปปริสธรรมบางข้อ ที่เรียกว่า *อัตตัญญุตตา, อัตตัญญุตตา-รู้จัก
 ตนเอง. ถ้ารู้จักตนเองจริงๆ แล้ว มันจะไม่หยุด จะไม่
 หยุด จะไม่ละเลย จะไม่พอใจหยุด. มันจะต้องการขึ้นไป
 เรื่อย ให้ไปสูงขึ้นไปเรื่อย.*

บทปัจจุเวกขณเฝ้าว่า *เตยวันเราเป็นสมณะแล้ว* กิริยา
 อាកารใดๆ ของความเป็นสมณะ เราจะประพฤติอากัปกิริยา
 นั้นๆ นั้นแหละ คือรู้จักตัวเอง. อุบาสกทั้งหลายก็พิจารณา
 ว่าเราเป็นอุบาสกแล้ว ธรรมะใดสำหรับอุบาสก เราจะ
 ประพฤติธรรมะนั้น : อยู่ที่บ้านก็พิจารณาอย่างนั้น, อยู่ที่
 วัดก็พิจารณาอย่างนั้น ก็จะเป็นเครื่องรักษาความเป็นสมณะ
 ความเป็นพุทธบริษัทไว้ได้เป็นอย่างดี.

ที่นี้พิจารณากันในแง่ว่า อยู่ที่ไหน คือสถานที่
 สมณะอยู่ที่ไหน? คำตอบที่มันไม่มีทางจะผิด. แต่มันมี
 ลักษณะเป็นกำปั้นทุบดิน เมื่อถูกถามว่า สมณะอยู่ที่ไหน?
 มันก็ตอบว่า ความสงบมีที่ไหน สมณะอยู่ที่นั่น. ถ้าไป
 ตอบว่า อยู่ที่วัด บ้า โดยไม่รู้สีกตัวนะ; ถ้าตอบว่าอยู่ที่
 บ้านก็จะโง่โดยไม่รู้สีกตัว. ต้องตอบว่า ความสงบอยู่ที่ไหน
 สมณะอยู่ที่นั่น : บ้านก็ได้, วัดก็ได้.

แต่ถ้าว่า ถูกที่สุด ก็ว่า อยู่ในจิต อยู่ในใจ อยู่ใน
 สันดาน. สมณะไม่อยู่ที่บ้าน ไม่อยู่ที่วัด ไม่อยู่ในป่า ไม่
 อยู่ในเมือง; อยู่ในจิตของผู้มีความสงบ จนกลายเป็น
 นิสัยสันดาน.

เช่นพระอรหันต์นี้ ก็มีความเป็นสมณะ หรือมี
 สมณภาวะอยู่ในจิตในสันดานของท่าน, จนกระทั่งพูดได้
 ว่า ท่านไปนั่งลงตรงไหน ตรงนั้นมีสมณะ มีความสงบ
 มีความเป็นสมณะ.

สมณะช่วยทำโลกให้สงบ.

ที่นี้ความปรารถนาของเรา มันควรจะปรารถนาว่า
 ขอให้สมณะมีทั่วไปทั้งโลก. ให้สมณะมีทั่วไปทั้งโลกดีกว่า

มันก็จะ เป็นโลกที่มีสันติภาพ มีสันติสุข ชนิดที่เที่ยงแท้และ
ถาวรทั้งโลก. ให้สมณะนี้แหละเป็นผู้นำโลก, ให้สมณะ
เป็นผู้นำโลก. ถ้าพูดให้ถูกต้องว่านั่น ก็ว่า ให้สมณะเป็นผู้นำ
จิตใจของประชาชน.

เมื่ออาตมาไปเที่ยวที่อินเดีย เกิดความรู้สึกข้อน
ขึ้นมาว่า สมณะหรือบรรพชิต ที่เขาเรียกกันว่าพระ หรือ
สาธุ, ที่อินเดียเขาเรียกพระว่าสาธุ, สาธุ, คำว่าสาธุนั้นเป็น
คำเรียกพระ, พระมาพักอยู่ที่ตรงไหน โดยมากพักอยู่ที่ศาลา
ประจำบ้าน. คนจะไปนั่งล้อม ทั้งหญิงทั้งชายไปนั่งล้อม
ล้อมพระหรือล้อมสาธุ แล้วก็พูดกันเรื่อย. มีสาธุบางองค์
ไม่ได้นั่งผ้าเลย แต่ก็มีคนเข้าไปนั่งล้อม ตามเรื่องที่ต้องการ
เพราะว่าบรรพชิตในประเทศอินเดียนั้นมีครบ, มากอย่าง
มากนิกาย ไม่รู้ว่าเท่าไรแหละ จนกระทั่งว่านั่งผ้าก็มี นุ่งนิค
เดียวก็มี ไม่นุ่งเลยก็มี นุ่งเต็มที่มี นุ่งจนเกินนุ่งก็มี มัน
มีทุกอย่าง แต่ได้รับความเคารพนับถือเป็นสาธุด้วยกัน
ทั้งนั้น; ถ้าพอมานั่งลงตรงไหนแล้ว ชาวบ้านจะมา
มุงล้อม,

มันคล้ายๆ กับบ้านเรา พอพระธุดงค์มาบักกลด
 ลงที่ตรงไหน ชาวบ้านก็ไปนั่งล้อม แต่ที่อื่นเดียวยังมาก
 กว่านั้น รู้สึกว่ามันมากกว่านั้น. แล้วมันก็จะแปลกกันอยู่
 ที่ว่า ไม่ใช่มาขอเครื่องรางจากพระธุดงค์; ไม่เคยเห็นเลย
 ไปตาม ไปพูด ไปคุย ทำเดี่ยวแหละ, ไม่ได้มาขอเครื่องราง
 ของพระธุดงค์ เหมือนบ้านเรา ขอสามตัวบ้าง ขอเครื่อง
 รางบ้าง. อย่างนี้มันก็ไม่นำ, มันไม่นำโลก.

ถ้าบรรพชิตมานั่งตรงไหน แล้วคนก็เข้าไปถาม
 เรื่องปัญหาในทางจิตใจ นี่สมณะจะนำโลกได้ก็เพราะเหตุนี้
 มันควรจะจัดให้เป็นอย่างนั้น ก็เป็นผู้นำวิญญานของ
 ประชาชนเลย. สมณะเป็นผู้นำวิญญานของประชาชน.

ถ้าว่าสรุปผลแล้ว มันเป็นประโยชน์แก่บุคคลนั้นๆ
 เป็นประโยชน์แก่สังคม, เป็นประโยชน์แก่โลกทั้งโลก. ถ้า
 โลกสนใจเรื่องสมณะ สนใจความสงบอย่างความเป็นสมณะ
 โลกก็จะ เป็นโลกที่ดีกว่าโลกพระศรีอารยเมตไตรย ก็ได้ ดี
 กว่าโลกพระศรีอารยก็ได้, เพราะโลกพระศรีอารยนั้น จะ
 มุ่งหมายความไม่เบียดเบียนกันอย่างเดียวเสียมากกว่า แต่ไม่

ถึงกับหมดกิเลส; ไม่ได้เน้นที่ความหมดกิเลส เขาเน้นที่
 ความไม่เบียดเบียน; แต่ถ้าเราเอาความสงบ สมณะนี้เป็น
 หลัก แล้วมันจะมากกว่านั้น คือมันไม่เบียดเบียนแน่;
 เพราะ **ถ้าสงบในภายใน แล้วก็**ไม่เบียดเบียน**** เพราะจิตใจ
 สูงขึ้นไปถึงหมดกิเลส เป็นพระอรหันต์.

นี่ **การกระทำของสมณะ** ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น หรือ
 ต่อโลก ช่วยทำโลกให้สงบ **รักษาความสงบในโลกให้คงยัง
 มีอยู่.** เอาละพูดถึงเรื่องฟ้าสาบกันเสียที.

ถ้าไม่มีสมณะในชั้นที่เป็นที่พอใจ ก็ต้อง **ช่วยกัน
 ทำให้มีสมณะ** ที่แสดงออก **เป็นสมณสารูป.** เราอาจจะต้อง
 ยอมรับว่า แม้จะไม่มีสมณะแท้จริง ก็ขอให้มีสมณสารูป
 เพียงภายนอกเอาไว้ก่อนเถอะ ยังปลอดภัยตั้งครึ่ง; เพราะ
 มีสมณะสารูป ทำทางเป็นสมณะ จะเบียดเบียนใครไม่ได้
 จะเบียดเบียนชาวบ้าน ผู้ให้อาหารด้วยศรัทธาไม่ได้ดอก
 ถ้ายังมีทำทางเป็นสมณะอยู่

ถ้าว่าภายในเป็นสมณะจริงด้วย สมกับมีทำทาง
 อย่างนั้น มันก็เรียกว่าวิเศษ ๑๐๐%. ถ้ามีทำทางเป็นสมณะ

แม้แต่ภายนอก นั้นก็ยังมิผลไม่น้อยกว่า ๕๐% เพราะมัน
เบียดเบียนใครไม่ได้; พอไปเบียดเบียนใครเข้า มันก็
ไม่มีสมณสารูป. นี้เรียกว่า พ้ำสว่างทางสมณสารูป.

ขอให้บรรพชิตทั้งหลาย มีสมณสารูป พอคนเขา
เห็นแล้ว เขาก็ร้องว่า สาธุ, สาธุ, สาธุ ยกมือไหว้ นี่เดียว
นี้เราจะทำได้แต่เฉพาะเด็ก ๆ ใช้ให้เด็ก ๆ ไหว้ พระมาสาธุ,
สาธุ, มันทำได้แต่เด็ก ๆ คนใหญ่ไม่เอา ผู้ใหญ่ก็ไม่เอา.

พ้ำสว่างทางสมณสาชีพ.

อีกข้อหนึ่ง เมื่อตะกัสารูป สมณสารูป เตียวเห็นว่า
สมณสาชีพ. สารูปแปลว่า มีรูปสมควรแก่ความเป็นสมณะ
ที่นี้ **สาชีพ มีอาชีพสมควรแก่สมณะ** คือ หากิน **สมควรแก่**
ความเป็นสมณะ เรียกว่าสมณสาชีพ. ในบาลีวินัย เรียก
ว่า **ภิกขุสาชีพ, ภิกขุสาชีพ.**

ปาฏิโมกข์ข้อแรกนั้น : **ภิกขุณี สิกขาสาชีพสมา-**
ปนนา—มีสิกขาและสาชีพของภิกษุทั้งหลาย ก็มีการศึกษา
และมีอาชีพ **ควร หรือตรง หรือถูกต้อง** กับความเป็นภิกษุ.

साथी ก็แปลว่า มีอาชีพร่วมกัน, มีอาชีพตรงกัน มีอาชีพด้วยกัน. คนที่อยู่ร่วมกันได้ดังนั้น ต้องมีอาชีพตรงกัน.

คำว่า “อาชีพ” ในที่นี้เอาความหมายว่า **ดำรงไว้**, ดำรงไว้ อาชีพคือการดำรงไว้ซึ่งชีวิต. **อา**—แล้วก็**ชีวะ**—ดำรงไว้ซึ่งชีวิต แล้ว**สา**, **สา** ก็แปลว่า**ร่วมกัน**, **साथी** แปลว่า**ดำรงชีวิตร่วมกัน**.

คงจะเล็งถึง **ธรรมชาติ** แล้วก็มองเห็นชัดว่า ถ้ามันเป็นชนิดเดียวกัน **หมู่เดียวกัน** อะไรกัน มัน**จะต้องมีอาชีพเหมือนกัน**; เช่นว่า ควายมันต้องกินหญ้า อย่างนี้, แล้วหมาก็ต้องกินซี่ อย่างท่านพยอมว่า; มันก็มีอาชีพดำรงชีพเหมือนกัน ในหมู่คณะเดียวกัน นั่นแหละคือ साथी. ดังนั้น **ภิกษุจึงมีอาชีพเหมือนกันหมดเลย, อาชีพแห่งปฐนียบุคคล.**

ฉะนั้นการที่จะอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นคณะ ก็จะต้องมีการดำรงชีพเหมือนกัน **ร่วมกัน** มันจึงจะอยู่ด้วยกันสนิทสนม รักใคร่กลมเกลียวกัน. ถ้าว่ามีอาชีพฝืนกัน ขัดขวางกัน มันก็อยู่ไม่ได้แหละ เดียวมันก็จะทะเลาะกัน จะเกิดการขัดแย้งขึ้นมาในครัว.

เช่นว่า ภิกษุมีอาชีพด้วยการให้ ของผู้อื่นที่มีศรัทธา,
เรียกว่า **ปรทัตตูปชีวี** - มีชีวิตอยู่ด้วยสิ่งของที่ผู้อื่นให้.
ฉะนั้นภิกษุทั้งหลายก็มีชีวิต มีอาชีพอยู่ด้วยสิ่งของที่ผู้อื่นให้
นี้เรียกว่าถูกต้อง,

ถ้าว่าภิกษุบางองค์ จะไปค้าขาย จะไปทำนา จะ
ไปจับปลา นั้นมันก็อยู่กันไม่ได้ เพราะมันไม่ใช่อาชีพ หรือ
ไม่มีอาชีพที่เข้ากันได้. ภิกษุทั้งหลายก็มีอาชีพอยู่ ด้วย
วัตถุที่มีผู้ให้ด้วยศรัทธา. ทำไมจึงมีผู้ให้? แล้วให้แล้วยัง
ต้องให้ไปอีก ไม่ใช่ให้เฉยๆ ก็เพราะว่ามีอะไรเหมาะพอที่จะ
เป็นอย่างนั้น. เขาจึงเรียกว่า **อาชีพปุပ္พนิยบุคคล** เพราะ
ภิกษุเหล่านั้นเป็นสมณะอย่างถูกต้อง แก่ความเป็นสมณะ
เหมือนที่เข้ามาแล้วในข้อต้นนั้นแหละ; ก็หมายความว่า
ท่าน **มีชีวิตอยู่อย่างเป็นประโยชน์มหาศาลแก่โลก** เป็นผู้
นำโลก ให้โลกนี้มีสันติภาพ. ท่านก็มีความดีมากมาย ที่
ท่านทำให้แก่โลก. ฉะนั้นท่าน **จึงมีสิทธิ ที่จะบริโภคน้ำ**
อาหารของผู้อื่น. ผู้อื่นเอาอาหารมาให้ มาเลี้ยงชีวิตไว้ก็
ได้บุญ, เป็นเนื้อนาบุญของโลก เพราะมีชีวิตอยู่ เพื่อให้
โลกได้บุญ.

ถ้าใคร มีชีวิตอยู่ เพื่อให้โลกได้รับประโยชน์
เกินค่าแล้ว คนนั้นเป็นนาบุญ. พระสงฆ์เป็นนาบุญ ก็
เพราะว่าพระสงฆ์ทำอย่างนั้น; ถ้าใครไปทำอย่างนั้นเข้า
คนนั้นก็กลายเป็นพระสงฆ์ไปได้เหมือนกันแหละ. แล้ว
ลองดูซิ เราเสียสละให้ผู้อื่นปลอดภัย มัน ก็เป็นนาบุญ
ของผู้อื่น, เป็นประโยชน์บุคคล ของผู้อื่น; แต่ว่ามันจะไม่
มาก, ไม่สูงสุดเท่ากับหมู่บรรพชิต ภิกษุที่เป็นภิกษุที่แท้จริง.

๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ผู้หาหนาทูกตองกเป็นปฐนียบุคคล.

อาตมาเคยพูดว่า พวกครูทั้งหลายก็เป็นอาชีพ
ปฐนียบุคคล. ถ้าเขาเป็นครูจริงๆ นะ คือเขายกวิญญาณ
ของนักเรียนลูกศิษย์ ให้สูงได้จริงๆ มันมีค่าเกินกว่าเงินเดือน
ที่ได้รับ; แล้วครูก็เป็นปฐนียบุคคล เงินเดือนที่ครูได้รับ
ก็กลายเป็นเป็นปฐนียวัตถุคือ เป็นเครื่องบูชาคุณ ไม่ใช่
ค่าจ้างไม่ใช่เงินเดือน.

เดี๋ยวนี้ครูเขาไม่ได้ทำอย่างนั้น เงินเดือนที่ได้รับ
มันก็ยังคงเป็นเงินเดือนอยู่นั้นแหละ, เป็นเงินเดือนอยู่
นั้นแหละ. แต่ถ้าครูเขาได้ทำประโยชน์แก่โลกมากกว่านั้น

เกินค่าของเงินเดือน เงินเดือนก็กลายเป็นเครื่องบูชาคุณ
ของครูไป ครูก็เป็นปูชนียบุคคลได้.

หรือ ถ้าสมมุติว่า พวกผู้พิพากษาคูลาการทำหน้าที่
ของคุณ ถูกต้องบริสุทธิ์ผุดผ่อง ได้ผลเป็นความสงบสุขแก่
สังคม โดยแท้จริง มันก็มีค่ามากกว่าเงินเดือนที่เขาได้รับ.
ฉะนั้นเงินเดือนนั้น ก็กลายเป็นวัตถุบูชาคุณไปได้เหมือนกัน.
พวกผู้พิพากษาคูลาการที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง ก็กลายเป็นปูชนีย-
บุคคลได้เหมือนกัน; แม้จะไม่เต็มความหมายร้อย
เปอร์เซ็นต์เหมือนกับพระสงฆ์.

อยากจะมองให้กว้างๆ ออกไปว่า อาชีพปูชนีย-
บุคคลนั้นมันมีได้ เป็นสิ่งที่มีได้แก่ทุกคน. เหมือนบิดา
มารดา เกิดลูกมา เลี้ยงลูกมาทนลำบากทุกอย่างทุกประการ
โดยไม่ได้รับค่าจ้างอะไรจากลูก ก็เป็นปูชนียบุคคลของลูก
ได้. ฉะนั้นบิดามารดาก็อยู่ในฐานะปูชนียบุคคลแก่ลูก.
ถ้าลูกจะตอบแทนบิดามารดา เมื่อลูกโตขึ้นมา มีเงินมีของ
มาตอบแทนบิดามารดา มันก็กลายเป็นเครื่องบูชาคุณไปด้วย
เหมือนกัน. ฉะนั้นเราจะต้องนึกถึงความเป็นปูชนียบุคคล
นี้ กันให้มากๆ.

ที่อาชีพปูนี้นับบุคคล, อาชีพของภิกษุ **ภิกษุมี**
สาขาที่ปูนี้นับบุคคล ด้วยกันทุก ๆ องค์ แหละ เรียกว่าทุก ๆ
 องค์ จึงเรียกว่าเป็นสาขาของหมู่สงฆ์, คือเป็นอาชีพ เป็น
 สาขาของภิกษุทั้งหลาย เป็นสมณสาขา หรือเป็นอาชีพ
 ของสมณะ.

ฉะนั้นสมณะจึงเป็นสถาบันสูงสุด ไม่ต้องเป็นห่วงว่า
 จะไม่มีอะไรกิน ไปที่อินเดียมันรู้สึกลักษณะนี้มากกว่าที่เมืองไทย;
 เพราะไปเห็นคนเขาให้ความเคารพ เอาใจใส่ในพวกสาธุ คือ
 ภิกษุนี้มากกว่า. นี่ก็เป็นหน้าที่ของภิกษุนี้ ที่จะต้องมี
 สาขา มีอาชีพให้ถูกต้อง เสมอกันหมดในหมู่สงฆ์ หมู่
 ภิกษุทั้งหลาย.

แล้วอยากให้มองลงไปถึงชาวบ้าน ประชาชน
 ทั้งหลายที่อยู่กันเป็นหมู่ ๆ เป็นหมู่นี้ ขอให้ดำรงชีวิตด้วย
 สาขาเหมือนกัน, แล้วก็อยู่กันสบาย. ในหมู่ชาวนามี
 อาชีพชาวนา, ในหมู่ชาวสวนมีอาชีพชาวสวน สม่่าเสมอกันก็,
 มันก็มีความสะดวกสบาย ง่ายกว่าที่จะมีอาชีพขัดแย้งกัน.

เดินทางสู่นิพพาน ต้องมีสาชีพเหมือนกัน.

เอา, ที่นี้ก็มาพูดถึงหมุกภิกษุ คือหมุกคนหมุกสัตว์ที่จะเดินทางไปในิพพาน. ที่พูดว่าเดินทางไปนิพพานในพุทธภาษากน ภาษาสมมุติ; ที่จริงนิพพานนั้นมันถึงไม่ได้ด้วยการเดิน มันถึงได้ด้วยการทำให้จิตใจพัฒนาขึ้นมา, ไม่ใช่การเดินด้วยเท้า. แต่เราเปรียบเสมือนว่าเป็นการเดินทาง; เพราะมันไม่มีคำอื่นใช้. คำว่าปฏิบัติก็แปลว่า เดิน; รู้ไว้เถอะ เรามีการปฏิบัติ; แต่แล้วคำว่าปฏิบัติ มันก็แปลว่า เดินอยู่นั่นแหละ,

ในหมุกคนเหล่านี้ ซึ่งมีการเดินทางไปนิพพานนี้จะต้องมีอาชีพเหมือนกันกับอาชีพเดียวกัน คือภิกษุทั้งหลายก็มีสาชีพของภิกษุทั้งหลาย ดำรงชีวิตอยู่ด้วยสิกขาบทนั้น ๆ, รอคอยอยู่ได้ด้วยบัจจย ที่ทายกทายิกาถวายให้ โดยไม่ต้องไปทำนาเอง เป็นต้น. นี้เรียกว่าสาชีพ.

เมื่อมีสาชีพตรงกัน ก็มีความเหมาะสมที่จะอยู่ด้วยกัน นั่นแหละ, หรือจะพูดว่ามีสิทธิ สิทธิอันชอบธรรมที่จะอยู่ด้วยกัน.

ในภาษาวินัยเรียกว่า สมานสังวาส, มีสังวาสเสมอ
กัน คือ เป็นภิกษุเสมอกัน จึงมีสิกขาที่อยู่ร่วมกัน. ถ้า
ไม่เสมอกัน ก็ไม่อยู่ด้วยกัน ซึ่งเขาถือว่าต่างนิกาย. ภิกษุ
ต่างนิกายไม่อยู่ร่วมกัน เพราะไม่มีสิกขาและสาชีพอันเดียวกัน
ภิกษุต้องชำระสิกขาและสาชีพของตนให้ถูกต้อง ในการที่จะ
อยู่ร่วมกัน. เช่นสงฆ์หมู่^๕ ของพระผู้มีพระภาคเจ้า^๕
มีสิกขาและสาชีพตรงกันหมด.

นี่คำว่าสาชีพ แปลว่าอาชีพร่วมกัน, สารูปแปลว่า
มีรูปร่วมกัน, มีรูปเหมือนกัน คือความมีอาชีพควรแก่ความ
เป็นภิกษุ มีรูปภาวะควรแก่ความเป็นภิกษุ, มีอาชีพดำรงชีพ
สมควรแก่ความเป็นภิกษุ.

ที่นี้เรื่องมันก็เลยออกไปถึงว่า การหาเลี้ยงชีพ.
การหาเลี้ยงชีพ การที่จะได้มาเลี้ยงชีพ ต้องถูกต้อง, ถูกต้อง
ตรงกับความเป็นภิกษุ. อย่าให้มันนอกวิสัยของความเป็น
ภิกษุ, แล้วถ้ายึดเอาแต่เพียงว่า แล้วแต่เขาจะให้ มีอาชีพ
เพียงว่า แล้วแต่ผู้อื่นจะให้อย่างไร มันก็ตรงกันไปทั้งหมด
เป็นสาชีพเดียวกันทั้งหมดด้วย สงฆ์จะมีที่พิน ก็หมื่น ก็แสน
องค์ก็มีสาชีพเดียวกัน.

การแสวงหานอกแนวของภิกษุ เรียกว่าอเนสนา.

แต่เดี๋ยวนี้นั้นมันเกิดปัญหาขึ้นมา เพราะมีบางองค์แหวกแนว, แหวกแนวไม่ยอมรับอาชีพตามที่ถูกต้องของภิกษุ. เขาก็ไปแสวงหาอาชีพตามความต้องการของเขา หรือกิเลสของเขา. อาชีพแหวกแนวอย่างนี้ ก็เรียกว่าอเนสนา, อเนสนา แสวงหานอกแนวของสมณะหรือของภิกษุ ซึ่งก็ได้มีมาแล้วตั้งแต่ครั้งพุทธกาล. ถ้าไม่มีมาแล้วในครั้งพุทธกาล ทำไมมันจึงมีคำนี้อยู่ในพระวินัย ในบาลีเล่า. นั่นแหละเขาไม่มีสาชีพของภิกษุ; แต่เขาไปแสวงหานอกแนวของภิกษุ เรียกว่า อเนสนา.

เมื่อเขาเห็นว่า ประชาชนจะเลื่อมใสเป็นพิเศษได้อย่างไร เขาก็ทำอย่างนั้น เพื่อให้ประชาชนเลื่อมใส แล้วก็ได้ถวายบัจจัยมากเป็นพิเศษออกไป; เช่นทำเครื่อง, ทำเครื่องให้คนโง่ชอบ. นี่จะเป็นคำที่รัดกุมดีไหม? *ทำเครื่องให้คนโง่ชอบ* แต่คนฉลาดไม่ชอบนะ, ก็ไปทำเครื่องให้คนโง่ทั้งหลายชอบ, แล้วคนโง่ทั้งหลายก็รุมกันถวายบัจจัย แต่คนฉลาดไม่เอาด้วยดอก.

เพราะฉะนั้นเรื่องอเนสนาทั้งหลายนี้ คนฉลาดเขา
ไม่เอาด้วย จะเอาด้วยแต่คนที่ไม่ฉลาด มันต้องมีมาแล้วแต่
ในครั้งพุทธกาล เพราะว่ามิกกล่าวไว้ในพระวินัย. พอมาใน
ชั้นอรรถกถา, อรรถกถาก็คงจะมีหนักขึ้นไปอีกแหละ. มัน
มีข้อความเขียนไว้ในอรรถกถา เล่าเรื่องอเนสนานี้ร้ายกาจยิ่ง
ไปกว่าครั้งพุทธกาลเรียกว่า เรื่อง **สุกรยักษิ** :-

เรื่องนี้ เราเคยเอามาแปลลงในหนังสือพิมพ์พุทธ-
ศาสนา แล้วมีคนเอาไปแจก แล้วถูกตำ. พระนั่นแหละ
เป็นผู้ตำ, เอาหนังสือเรื่องสุกรยักษิไปแจกที่ไหน พระจะ
เป็นผู้ตำ.

สุกรยักษินั้น ข้างหนึ่งมันเป็นหมู, รูปร่าง คูข้าง
หนึ่งมันเป็นหมู, ข้างหนึ่งมันจะเป็นวัว, มันร้องเหมือนกับ
แพะ, แล้วบนหัวก็มีเขา, มันมีครบอย่างนี้, มันก็มีครบ
อย่างนี้, แล้วมันก็หากิน มันเป็นยักษิ มันจะจับสัตว์กิน.
ถ้ามันเห็นฝูงแพะมา มันก็หลบซ่อนเสีย มันร้องแพะ ๆ
แพะ ๆ. แพะก็เข้ามาใกล้ในระยะที่มันจับกินได้ แพะหนี
ไม่ทัน. ถ้ามันเห็นหมูมา มันก็หันข้างที่เหมือนหมู เข้าไป
หาฝูงหมู. หมูคิดว่ามันเป็นหมูด้วยกัน ก็เข้ามาใกล้ สุกรยักษิ

ก็จับกิน. ที่นี้ถ้าวัวมา มันชูเขาไผ่พันหญ้า ให้เห็นว่าเป็น
วัว. วัวไม่รู้เข้ามาใกล้ สุกฤษณ์ก็จับกิน.

เรื่องอย่างนี้มีในอรรถกถา แล้วมากด้วย, รุนแรง
ด้วย. เรื่อง *กาจำศีล* เรื่อง *สุกรยักษ* เป็นเรื่องอเนสนา
ไม่ใช่สาขี ของภิกษุ แล้วมีคำอธิบายไกลออกไป เรียกว่า
ทำการค้า, *รูปียส์โหวหาร*, *รูปียส์โหวหาร* — *ภิกษุสำเร็จรูปีย-*
สังโหวหารัง เป็นนิสัสคัยปาจิตตีย์ นีมันท์ทำการค้า ด้วย
รูปียะ คือเงินตราหรือด้วยสิ่งของ; ทำการแลกเปลี่ยนที่ได้
กำไร นี้เขาเรียกว่า อเนสนา, หาทรัพย์อย่างฆราวาส ด้วย
การหลอกลวงนานาชนิด ด้วยวาทศิลป์ด้วยอะไรต่างๆ.

ฉะนั้นการที่พูด ชนิดที่ให้เขาพอใจ แล้วเกิดลาภ
เกิดสักการะ นีมันท์ก็เป็นพวกไม่ถูกต้องทั้งนั้น จนกระทั่ง
ว่า แม้ด้วยคำขับ. พระพุทธเจ้าไม่ยอมฉันอาหาร ที่ได้มา
ด้วยคำขับ แก่ชาวนาพราหมณ์คนนั้น ซึ่งทรงกล่าวคำขับว่า
สทุธา พีชึ ตโป จุญฺจิ ปญฺญา เม ยุกนงฺคัล วลฺว เป็นคำคาถา
คำขับ. พอตาพราหมณ์คนนี้เขาเลื่อมใส แล้วเขาถวายให้
ฉัน ท่านไม่ฉัน. นี้เป็นสิ่งที่ได้มาด้วยคำขับ เป็นอเนสนา

เป็นวัตถุไม่ควรถ่านก็ไม่ฉัน อย่างนี้เป็นต้น; ต้องเอาไปทิ้ง.

เดี๋ยวนี้เรามันทำอะไรนอกแนว เกินความจำเป็น เพราะเราต้องการเกินความจำเป็น มันจึงต้องทำอเนสนา. แต่ถ้าเขาถวายด้วยศรัทธาไม่ได้หลอกลวง มันก็ไม่นับ มันก็ดูอยู่ที่ว่าเป็นการนอกแนวหรือหลอกลวงหรือไม่?

ภิกษุควรมีสอาชีพไม่เป็นอเนสนา.

นี้ทำสงฆ์ทางอาชีพ แล้วขอให้ภิกษุดำรงชีวิต ขันติ ที่ถูกต้องตามความเป็นภิกษุ. เขาจะถวายมากน้อย หรือถวายเกิน ถวายเหลือเพื่อ มันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เราไม่ทำอเนสนาก็แล้วกัน.

ภิกษุในครั้งพุทธกาลนั้นยาก ที่จะทำอเนสนา เพราะว่าท่านเป็นภิกษุที่ถูกต้องเป็นส่วนมาก. ภิกษุที่ทำอเนสนา เกิดเรื่องขึ้นมาตามวินัยนั้นเป็นส่วนน้อย เรียกว่าเป็นส่วนน้อยและหายาก. เพราะว่าออกบวชด้วยเจตนาดีทั้งนั้น. ฉะนั้นสิกขาและสาชีพของภิกษุเหล่านั้นจึงถูกต้อง, แล้วจึงเมื่อเป็นอยู่ด้วยสันโดษ ตามอริยวงศ์ เรื่องอาหารก็ดี

เรื่องเครื่องนุ่มห่มก็ดี ที่อยู่อาศัยก็ดี หนูกยาก็ดี สันโดษ
 อย่างยิ่งแล้ว, มันก็ไม่มีทางที่จะต้องไปทำอเนสนา. มัน
 เหลือกินเหลือใช้ แล้วทำนัจนอาหาร ชนิดที่เรียกว่า
ยาปนาย — *ยังอดีตภาพให้เป็นไป* เท่านั้นแหละ, ฉันทพอกัน
 ตายให้มีชีวิตอยู่พอทำงานได้ มันก็เลยไม่ต้องทำอเนสนา
 มีสำนวนเรียกว่า กินอาหารเหมือนกับการกินเนื้อลูกกลาง
 ทะเลทรายนี้. แต่ไม่ได้หมายความว่าให้ออกอยาก หรือกิน
 อาหารไม่พอ แล้วเป็นโรครขาดอาหาร, ไม่ได้หมายความว่า
 อย่างนั้น, ก็เป็นนอยู่อย่างพอดี พอสบาย นี้เราจะต้องระวัง.

คำบรรยายนี้สำหรับฟ้าสว่างทางภิกษุสาธุชีพ *ให้อาชีพ*
ของภิกษุมืออาการสาวออกมาจากความมืด ที่มันเคยมืด;
 เพราะว่า เมื่อการเป็นอยู่เป็นบีกแผ่น, เป็นบีกแผ่นมากเข้าๆ
 ก็จะเกิดแข่งขันกัน สร้างวัดสร้างโบสถ์. ถ้าโบสถ์ของฉันท
 ไม่ได้ปู้ด้วยหินอ่อน เหมือนโบสถ์ของผู้อื่น ฉันทก็ทนอยู่ไม่
 ได้ มันก็ต้องชวนชวายนเกิดอเนสนา. อย่าต้องออกชื่อ
 ดีกว่า ว่ามันมีอะไรบ้าง สำหรับสมัยปัจจุบันนี้.

ขอแต่เพียงว่าให้กลับไป, ให้กลับไปสู่ภาวะถูกต้อง
 แต่ดั้งเดิมที่มันเคยถูกต้อง ให้มันถอยกลับ ค่อยๆ ถอยกลับ
 ค่อยๆ ถอยกลับ อย่างมันคง; เหมือนกับที่ว่า มันได้

ค่อย ๆ เปลี่ยนไป ค่อย ๆ เปลี่ยน ๆ ไป ที่ค่อย ๆ สิมตัว
 ค่อยสิมตัวโดยไม่ทันรู้สึกตัว ค่อย ๆ สิมตัวจนผิดหมด. เทียว
 น้ำมันจะถูกกันทั้งที่แล้ว ขอให้ถอยกลับ ๆ ถอยกลับ, ถอย
 กลับเช่นเดียวกับที่มันค่อย ๆ สิมตัว, ค่อย ๆ สิมตัวไปอยู่ใน
 ความผิดพลาด. ที่นี้ภิกษุทั้งหลายก็มองดูความที่มันได้ผิด
 พลาด ออกไปไกลถึงไหน แล้วก็ขอให้มันถอยกลับ ๆ มันก็
 จะมาสู่สภาพเดิม, อย่างที่เรียกว่าฟ้าสว่างทางภิกษุสาชัพ ไม่พ้น
 จากการที่จะต้องใช้หิริและโอตตปะปะ และธัมมัญญตาอีก
 ตามเคย.

ถ้าเรามีความละเอียด มีความกลัว ในความผิดพลาด
 เหล่านั้แล้ว มันก็ถอยกลับได้; เป็นฟ้าสว่างทางภิกษุสาชัพ
 ภิกษุสารูป ภิกษุสาชัพ สมณสารูป สมณสาชัพ กลับมาแล้ว
 ก็เป็นฟ้าสว่างทางบรรพชิต.

นี่การบรรยายนสมควรแก่เวลาแล้ว พวกกันได้อีก
 สองสามเรื่อง

วันนี้ ขอยุติการบรรยาย เพื่อเป็นโอกาสให้พระ-
 คุณเจ้าทั้งหลาย สวดบทพระธรรมเป็นคณะ ฟังแล้วส่งเสริม
 กำลังใจ ในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ถูกต้อง ยิ่งขึ้น ๆ
 สืบต่อไป.

รายชื่อหนังสือ ชุดลอยปทุม

อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่
✓ ๑.	คู่มือมนุษย์	๗	๒๔.	พ่อแม่สมบูรณ์แบบ	๑
๒.	ศิลปแห่งการศรัทธา ด้วยภาวศรัทธามิปัญญา	๑	๒๕.	อานาปานสติและคัมภีร์ไม่เหลือ	๒
๓.	ศิลปแห่งการมีพระพุทธรูป อยู่กับเนื้อกับตัว	๑	๒๖.	ธรรมคติและธรรมคิตา	๑
๔.	ธรรมะสำหรับคนเกลียดวัด	๑	๒๗.	ความมั่นคงภายใน	๑
๕.	ธรรม ๒๔ เหลี่ยม (มีภาษาจีน)	๔	๒๘.	โลกพระศรีอารีย อยู่แค่ปลายจมูก	๒
๖.	พูดกับเพชร	๑	๒๙.	การทำงานเพื่องาน	๑
๗.	ศีลธรรมกลับมา ตอนที่ ๑	๒	๓๐.	สันโดษไม่เป็นอุปสรรค แก่การพัฒนา	๑
๘.	เห็นธรรมชาติ คือเห็นความเป็นเช่นนั้นเอง	๑	๓๑.	ปัจจุสมุปบาทคืออะไร?	๑
✓ ๙.	ธรรมโอสธสำหรับโลก	๑	๓๒.	เค้าเงื่อนของธรรมะ และ อธิปไตยจตุ	๑
๑๐.	ความมีสุขภาพอนามัยทางจิต	๒	๓๓.	การอยู่ด้วยปัจจุบัน ไม่มีอดีต ไม่มีอนาคต	๑
๑๑.	ปรมาตถธรรมคำกลอน	๑	๓๔.	พุทธศาสตร์กับไสยศาสตร์	๑
๑๒.	นิพพานที่นี้และเดี๋ยวนี้	๒	✓ ๓๕.	อานาปานสติภาวนา(มีภาษาจีน)๒	๒
๑๓.	ธรรมพรปีใหม่	๓	✓ ๓๖.	อิทธิปาฏิหาริย์ในฐานะ สิ่งสูงสุดแห่งพระพุทธศาสนา	๑
๑๔.	ตกตาช่วยได้	๑	✓ ๓๗.	นรกกับสวรรค์	๑
๑๕.	ศีลธรรมกลับมา ตอนที่ ๒	๑	✓ ๓๘.	ดับทุกข์สิ้นเชิง	๑
๑๖.	ศีลธรรมกลับมา ตอนที่ ๓	๑	๓๙.	มรดกธรรมคำกลอน	๑
๑๗.	คำของครู	๒	๔๐.	ทิศทั้งหก	๑
๑๘.	พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงเป็นกัลยาณมิตร	๑	✓ ๔๑.	ฟ้าสว่างทางธรรมโฆษณ	๑
๑๙.	ถอยหลังเข้าคลองกันเถิด	๑	✓ ๔๒.	ฟ้าสว่างทางฝ่ายบรรพชิต	๑
๒๐.	การเก็บความโกรธใส่ถังฉาง	๒	✓ ๔๓.	มหรสพของพระอรหันต์	๑
๒๑.	การปรุงเป็นทุกข์อย่างยิ่ง การดับเป็นสุขอย่างยิ่ง	๑	๔๔.	ปรมาตถธรรมคำกลอน ตอนที่ ๑	๑
๒๒.	อาหารหล่อเลี้ยงใจ	๒	✓ ๔๕.	เช่นนั้นเอง	๑
๒๓.	ปฏญกิริยาวัตถุ	๑	๔๖.	ความสะอาด ความสว่าง ความสงบ	๑

ขำ ดี

ยั้งคำดี จะยั้งดี นรกรมาก
ดีใจดีอยาก ดีใจดี มีนเห็นใจ
ใจดีผู้คน ทั้งดีใจ ทั้งดีใจมาก
คือดีใจดี ใจดีใจ ดีใจดี ;
ใจดีใจดี นรกรมาก คนดีใจดี
ใจดีใจดี แต่ใจดี เขาใจดี
ใจดีใจดี ล่องใจ ดีใจดี
ใจดีใจดี แต่ใจดี : "ขำดี" ใจดี

Wanwan Smitak